İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER i
TABLO LİSTESİ iii
ŞEKİL LİSTESİ iii
1. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (KOSGEB) TARAFINDAN KOBİ'LERE VERİLEN DESTEKLER 1
1.1. KOBİ Proje Destek Programı 5
1.2. Genel Destek Programı 7
1.3. Girişimcilik Destek Programı 9
1.4. Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı 13
1.5. Tematik Proje Destek Programı 15
1.6. İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı 18
2. SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI TARAFINDAN KOBİ VE ÜNİVERSİTE ORTAKLIĞINA VERİLEN DESTEKLER ... 21
2.1. Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı 21
2.2. Tekno-girişim Sermayesi Desteği 22
3. KURUM/KURULUŞLAR TARAFINDAN KOBİ'LERE VE DİĞER YARARLANICILARA SAĞLANAN DESTEKLER .. 23
3.1. Yatırımlarda Devlet Yardımları 23
3.2. İhracata Yönelik Devlet Yardımları 24
3.3. Yatırımların ve İstihdamın Teşviki (5084 Sayılı Kanun Kapsamında Sağlanmakta Olan Destek) 25
3.4. İhracat Kredileri 26
3.5. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Destek Programları 27
3.6. Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi (5746 No'lu Kanun Kapsamında Sağlanmakta Olan AR-GE Vergi Teşvikleri) 32
3.7. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) 33
3.8 . Kredi Garanti Fonu Tarafından Sağlanmakta Olan Destekler 35
3.9. Enerji Verimliliği Desteği 35
3.10. Kısa Çalışma Ödeneği 36
3.11. Girişim Sermayesi Şirketleri 37
3.12. İş Melekleri Ağları 38
3.13. KOBİ AR-GE Başlangıç Destek Programı 38

3.14. Kamu Araştırmaları Grubu – KAMAG 39

3.15. AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programları Hibe Programı Uygulama Mekanizması 41

4. TARIMSAL DESTEKLER 47

4.1. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarafından Verilen Tarımsal Destekler 47

4.1.1 Alan Bazlı Tarımsal Destekler 47

4.1.1.1. Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği 47

4.1.1.2. Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Desteği 48

4.1.1.3. Alternatif Ürün Desteği 48

4.1.1.4. Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme 49

4.1.2 Fark Ödemesi Destekleri 50

4.1.3 Hayvancılık Destekleri 51

4.1.4 Kırsal Kalkınma Destekleri 54

4.1.5 Tarım Destekleri Sigortası 55

4.2. AB Katılım Öncesi Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) 56

5. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN VERİLEN DESTEKLER 59

5.1. Mali Destekler 60

5.1.1. Doğrudan finansman desteği 60

5.1.1.1. Proje Teklif Çağrısı Yöntemi 60

5.1.1.2. Doğrudan Faaliyet Desteği 63

5.1.1.3. Güdümlü Proje Desteği 65

5.1.2. Faiz Desteği 68

5.1.3. Faizsiz Kredi Desteği 68

5.2. Teknik Destek 69

6. AVRUPA BİRLİĞİ DESTEKLERİ 73

KAYNAKÇA 76

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. 16 Temmuz 2009 Tarihli ve 27290 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararında Yer Alan Bölgeler 4
Tablo 2. Destek Süresi, Limiti ve Oranı 6
Tablo 3. Program Destek Üst Limit ve Oranları 9
Tablo 4. Yeni Girişimci Desteği Destek Unsurları 12
Tablo 5. İş Geliştirme Merkezi Desteği Destek Unsurları 13
Tablo 6. Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı 14
Tablo 7. Tematik Destek Programı Destek Unsurları 16
Tablo 8. Proje Süre, Destek Oran ve Üst Limiti 20
Tablo 9. Destek Unsurları ve Tutarları 23
Tablo 10. Yararlanılmak İstenen Destek Türüne Göre Başvuru Şekli 25
Tablo 11. Yatırımların ve İstihdamın Teşvikine İlişkin Destek Unsurları 26
Tablo 12. Makine Ekipman Destekleri 34
Tablo 13. Enerji Verimliliği Desteği Unsurları 36
Tablo 14. TÜBİTAK Destekleri 41
Tablo 15. Mazot ve gübre destekleme ödemeleri (üç ana ürün grubunda alan bazlı olarak) 47
Tablo 16. KKYDP kapsamında 5. Etap il öncelik konuları 55
Tablo 17. Proje Teklif Çağrısında Eş Finansman Katkısı 61
Tablo 18. Ajans Desteklerine İlişkin Özet Bilgi 72

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Ajanslar Tarafından Sağlanabilen Destekler 59
Şekil 2. Teknik Destek Türleri 70
Şekil 3. IPA Katılım Öncesi Yardım Aracı Bileşenleri Kapsamındaki Konular 75

1. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (KOSGEB) TARAFINDAN KOBİ'LERE VERİLEN DESTEKLER

Türkiye'de geniş bir alana yayılmış olan ve ekonomimizin sürükleyici unsurları olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ), sadece ekonomik yaşamda değil, sosyal yaşamda da önemli işlevler üstlenen işletmeler olup, istihdam olanağı yaratılmasında, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesinde, mülkiyetin geniş bir alana yayılmasında ve demokratik yaşamın desteklenmesinde rol oynamaktadırlar. Dünya büyük bir hızla değişmekte ve her geçen gün yeni bir gelişme yaşanmaktadır. Bu kapsamda, ülkemizin ekonomik ve sosyal yaşamında önemli bir yere sahip olan KOBİ'lerin sahip/yöneticileri tarafından küreselleşme, yeni dünya düzeni, gümrük birliği ve dünyadaki diğer gelişmelerin etki ve sonuçlarının yakından takip edilmesi, gelişmeler karşısında beliren fırsatların değerlendirilmesi veya tehditlerin bertarafı noktasında önem taşımaktadır (Akgemci, 2001).

KOBİ'ler, yıllık 250 kişiden az çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu 25 milyon Yeni Türk Lirasını aşmayan ve "**Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik"**te mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimlerdir.

KOBİ tanımlamasında genel olarak 3 ölçüt öne çıkmaktadır: söz konusu firmanın çalıştırdığı personel ya da işçi sayısı, bilanço değerleri ve bağımsızlık ölçütleri. Bağımsızlık ölçütleri, bir firmanın sermayesi ve hissesinin % 25'ten fazlasının bir büyük sermaye grubuna ait olmamasıdır, yani hisse payı içinde büyük sermayenin payı % 25´ten az olan bütün firmalar KOBİ kategorisine girmiş sayılmaktadır.

Birçok farklı tanımı bulunan bu kelimenin en bilinen tanımını ise KOSGEB yapmaktadır. Bu tanıma göre, "imalat sanayisinde, hisselerinin % 25'ten fazlası büyük işletmelerin elinde olmayan, 1'den 250'ye kadar işçi çalıştıran" şirketler KOBİ'dir. KOBİ´ler 3 grupta sınıflandırılmıştır:

Mikro Ölçekli İşletme; bünyesinde yıllık 10 kişiden az çalışan barındıran ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu 1 milyon Türk Lira'sını aşmayan işletmeleri kapsamakta,

Küçük Ölçekli İşletme; bünyesinde yıllık 50 kişiden az çalışan barındıran ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu 5 milyon Türk Lira'sını aşmayan işletmeleri kapsamakta,

Orta Ölçekli İşletme; bünyesinde yıllık 250 kişiden az çalışan barındıran ve yıllık net satış hâsılatı ya da mali bilançosu 25 milyon Türk Lira'sını aşmayan işletmeleri kapsamaktadır (Kobitek.com, KOBİ Nedir?; Kobilerim.com, Bilgi Bankası).

KOSGEB tarafından 15.06.2010 tarih ve 27612 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **"KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği"**ne dayanılarak KOBİ'lere yönelik hazırlanan **"Yeni Destek Programları"**na ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur (KOSGEB, KOBİ'ler İçin Yeni Dönem, KOSGEB'den Yeni Destekler).

1. KOBİ Proje Destek Programı,
2. Genel Destek Programı
3. Girişimcilik Destek Programı
4. Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı,
5. Tematik Proje Destek Programı,
6. İş birliği-Güç birliği Destek Programı,

Programlardan Yararlanma Koşulu, Başvuru ve Değerlendirme Süreci:

- Programdan yararlanmak isteyen işletmelerin KOSGEB Veri Tabanında yer alması koşulu aranmaktadır.
- İşletmelerin programdan yararlanmak için ilgili KOSGEB Birimine proje başvurusu yapmaları esastır.
- Yapılan proje başvurusu, bilgi, belge ve şekil yönünden incelemeye tabi tutulmakta ve nihai değerlendirme için Kurula sunulmaktadır.
- Kurul tarafından yapılan değerlendirme sonucunda; proje kabul edilebilir, reddedilebilir veya projenin düzeltilmesi istenebilmektedir. Kurulun kabule ve redde ilişkin verdiği karar nihaidir.
- Değerlendirme sonucu işletmeye bildirilmektedir.
- Projesi kabul edilen işletmeden taahhütname istenmekte, taahhütnamenin KOSGEB Biriminde kayda alındığı tarih, "**Projenin Başlangıç Tarihi"** olarak kabul edilmektedir. İlk projenin başlangıç tarihi, programın başlangıç tarihidir.

Önemli Notlar:

- Bu programlar, 15.06.2010 tarih ve 27612 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **"KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği"**ne dayanılarak hazırlanmıştır. KOSGEB'in internet adresinde detaylar ve ilgili dokümanlar yer almaktadır. Her bir programa ilişkin genel uygulama esasları ve diğer ilgili belgeler yine aynı adreste verilmektedir. Aşağıda söz konusu programlara yönelik hem ortak özelliklere hem de programlara ilişkin genel özelliklere yer verilmiştir.

- Projelere ilişkin izleme ve değerlendirmeler, KOSGEB personeli tarafından ve/veya hizmet alımı yolu ile yürütülmektedir.

Uygunsuzluk Durumu:

Programların uygulanması sırasında ve sonrasında **KOSGEB mevzuatına uygun olmayan durumların tespiti halinde,** "KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği**"** kapsamında işletmeye veya meslek kuruluşuna verilen **desteklere ilişkin tüm süreçler durdurulmaktadır.** Uygunsuzluğun giderilmemesi ve uyuşmazlık halinde, **uyuşmazlığa konu olan destek tutarı,** KOSGEB alacağı olarak **yasal faizi ile birlikte KOSGEB tarafından tahsil edilmektedir.** Uyuşmazlık sona erdiğinde ve işletmenin veya meslek kuruluşunun müracaatı halinde destek süreci devam etmektedir.

Bu Bölüme İlişkin Önemli Tanımlar:

İşletme: 18 Kasım 2005 tarih ve 27353 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" kapsamında yer alan ve 2009/15431 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilen sektörlerde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ)'dir.

İzleyici: Proje ile ilgili faaliyetleri, proje süresince ve tamamlanmasını müteakip, dönemsel olarak izlemek, incelemek, değerlendirmek ve raporlamak üzere görevlendirilen öğretim elemanıdır. (özellikle Ar-Ge ile ilgili destek)

Tablo 1. 16 Temmuz 2009 Tarihli ve 27290 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararında Yer Alan Bölgeler

I.BÖLGE	II.BÖLGE	III.BÖLGE	IV.BÖLGE
Ankara	Adana	Adıyaman	Ağrı
Bilecik	Antalya	Afyonkarahisar	Ardahan
Bolu	**Aydın**	Aksaray	Artvin
Bursa	Balıkesir	Amasya	Batman
Düzce	Burdur	Bartın	Bayburt
Edirne	Çanakkale (Bozcaada, Gökçeada	Çorum	Bingöl
Eskişehir	**Denizli**	Gaziantep	Bitlis
İstanbul	Isparta	Hatay	Çankırı
İzmir	Mersin	Kahramanmaraş	Diyarbakır
Kırklareli	**Muğla**	Karabük	Elazığ
Kocaeli		Karaman	Erzincan
Sakarya		Kayseri	Erzurum
Tekirdağ		Kırıkkale	Giresun
Yalova		Kırşehir	Gümüşhane
		Kilis	Hakkâri
		Konya	Iğdır
		Kütahya	Kars
		Manisa	Kastamonu
		Nevşehir	Malatya
		Niğde	Mardin
		Osmaniye	Muş
		Samsun	Ordu
		Sivas	Rize
		Tokat	Siirt
		Uşak	Sinop
		Yozgat	Şanlıurfa
		Zonguldak	Şırnak
			Trabzon
			Tunceli
			Van

1.1. KOBİ Proje Destek Programı

Küçük ve orta ölçekli işletmelerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması, işletmelerin proje yapabilme kapasitelerinin geliştirilmesi suretiyle, ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek üzere, **Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı** tarafından uygulanmaktadır.

Programın Amacı ve Gerekçesi:

- İşletmelere özgü sorunların işletmeler tarafından projelendirildiği ve projelendirilen maliyetlerin desteklenebildiği bir programa ihtiyaç duyulması,
- KOBİ'lerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması,
- İşletmelerin proje yapabilme kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Esnek destekleme sistemine ihtiyaç duyulmasıdır.

Önemli Notlar:

➡ KOSGEB Veri Tabanında yer almak isteyen işletme, www.kosgeb.gov.tr internet adresinden **"KOBİ Bilgi Beyannamesi"** ve **"KOBİ Bilgi Dokümanı"**nı doldurarak **KOSGEB Veri Tabanına** kaydını yapabilmektedir. İşletme bu belgelere, işletme yetkilisi/yetkililerinin imza sirküleri/imza beyannamesi, bağlı bulunduğu odadan alınmış Faaliyet Belgesi ve Ticaret/Esnaf Sicili Gazetesini ekleyerek **Hizmet Merkezine** teslim etmelidir. İşletmenin faaliyet konusu nedeniyle temin edemeyeceği belgeler istenmemektedir. Hizmet Merkezi tarafından gerekli inceleme yapıldıktan sonra başvurunun uygun bulunması halinde elektronik ortamda uygunluk teyidi verilerek işletmenin **KOSGEB Veri Tabanına kaydı** gerçekleştirilmektedir.

➡ Program süresi işletme için 3 (üç) yıldır. Program kapsamında desteklenecek projenin destek süresi proje bazında en az 6 (altı) ay, en fazla 24 (yirmi dört) ay olup, Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilmektedir.

Tablo 2. Destek Süresi, Limiti ve Oranı

Geri Ödemesiz	KOBİ Proje Destek Programı Desteği	Destek Üst Limiti (TL)	Destek Oranı (%)	
			1. ve 2. Bölgeler	3. ve 4.
Program süresi	3 yıl	150.000 TL	% 50	% 60
Proje süresi	6-24 ay (+12ay)			

Kaynak: KOSGEB, KOBİ Proje Destek Programı

Desteklenen Proje Konuları: İşletmelerin; üretim, yönetim-organizasyon, pazarlama, dış ticaret, insan kaynakları, mali işler ve finans, bilgi yönetimi ve bunlarla ilişkili alanlarda sunacakları projeler desteklenmektedir.

- İstihdam artırıcı,
- İhracat artırıcı,
- Pazar payı artırıcı,
- Verimlilik artırıcı,
- Maliyet düşürücü,
- Kapasite artırıcı,
- Ürün/hizmet kalitesi yükseltici,
- Bölgesel gelişim düzeyine katkı sağlayıcı,
- Kaynakların etkin kullanımını sağlayıcı,
- Kurumsallaşmaya yönelik,
- Müşteri memnuniyetini artırmaya yönelik projeler desteklenmektedir.

Desteklenen Proje Giderleri: Arsa, bina, inşaat, tadilat, tefrişat ve benzeri, taşıt aracı, vergi, resim ve harçlar, sosyal güvenlik primleri, haberleşme giderleri, proje ile ilgili olmayan personel giderleri, enerji ve su giderleri, kira giderleri, finansman giderleri, proje ile ilişkilendirilmemiş diğer maliyetler dışında bulunan ve Kurul tarafından uygun bulunan giderler destek kapsamındadır.

Önemli Notlar:

- Proje ile ilişkilendirilmiş makine-teçhizat, hammadde ve malzemeye ilişkin KOSGEB desteği, Kurul tarafından karar verilen toplam **KOSGEB destek tutarının % 10'unu** aşamaz. KOSGEB Desteğine esas makine-teçhizatın yeni olması şartı aranmaktadır.
- Herhangi bir KOSGEB Birimi tarafından **başvurusu reddedilen bir işletme,** aynı proje için **başka KOSGEB Birimine başvuramamaktadır.**
- Program kapsamında, bir işletmenin aynı anda birden fazla projesi desteklenmemekte, bir projenin sonuçlanmasını müteakip, üst limit dâhilinde bir başka proje ile başvuru yapılabilmektedir.
- Üç yıllık destek programı süresi tamamlandıktan sonra, işletmenin talebi halinde destek programı yeniden başlatılabilmektedir. Başlatılan yeni destek programında, önceki destek programı kapsamında işletmeye kullandırılan destek miktarı dikkate alınmamaktadır.
- KOBİ Proje Destek Programına ilişkin uygulamaya dönük hususlar KOSGEB Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan ve **"**KOBİ Proje Destek Programı**"** 13. maddesine istinaden hazırlanan **"KOBİ Proje Destek Programı Uygulama Esasları"**nda yer almaktadır.

Proje Başarısı Tespiti: Projesini tamamlanmış olan işletme tarafından hazırlanacak sonuç raporu, Kurul tarafından değerlendirilmekte ve projenin başarı ile tamamlanıp tamamlanmadığına karar verilmektedir. Projesi başarısız bulunduğu için Kurul tarafından sonlandırılan işletmeler, destek programı süresince **bu programa yeni bir proje ile başvuru yapamamaktadır** (KOSGEB, KOBİ Proje Destek Programı; KOSGEB, KOBİ Proje Destek Programı Uygulama Esasları).

1.2. Genel Destek Programı

Ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında, küçük ve orta ölçekli işletmecilerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek üzere, **Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB**) tarafından Genel Destek Programı uygulanmaktadır.

Programın Amacı ve Gerekçesi:

- Proje hazırlama kapasitesi düşük KOBİ'ler ile KOSGEB hedef kitlesine yeni dahil olmuş sektörlerdeki KOBİ'lerin de mevcut KOSGEB desteklerinden faydalanması,
- KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması,
- Mevcut KOSGEB desteklerinin revize edilerek daha fazla KOBİ'nin bu desteklerden yaygın şekilde faydalanması,
- KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerinin teşvik edilmesi,
- KOBİ'lerin yurt içi ve yurt dışı pazar paylarını artırmak amacıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesidir.
- Destek Programının süresi işletme için 3 yıldır. İşletmenin talebi halinde süre sona erince destek programı yeniden başlatılabilmektedir.

Önemli Not:

➡ Başlatılan yeni destek programında, önceki destek programı kapsamında işletmeye kullandırılan destek miktarları dikkate alınmaz.

Genel Destek Programı Kapsamındaki Destekler

- Yurt İçi Fuar Desteği,
- Yurt Dışı İş Gezisi Desteği,
- Tanıtım Desteği,
- Eşleştirme Desteği,
- Nitelikli Eleman İstihdam Desteği,
- Danışmanlık Desteği,
- Eğitim Desteği,
- Enerji Verimliliği Desteği,
- Sınai Mülkiyet Hakları Desteği,
- Belgelendirme Desteği,
- Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği.

Tablo 3. Program Destek Üst Limit ve Oranları

	Genel Destek Programı Destekleri	Destek Üst Limiti (TL)	Destek Oranı (%)	
			1. ve 2. Bölgeler	3. ve 4. Bölgeler
1	Yurt İçi Fuar Desteği	30.000	% 50	% 60
2	Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	10.000		
3	Tanıtım Desteği	15.000		
4	Eşleştirme Desteği	15.000		
5	Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	20.000		
6	Danışmanlık Desteği	15.000		
7	Eğitim Desteği	10.000		
8	Enerji Verimliliği Desteği	30.000		
9	Tasarım Desteği	15.000		
10	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	20.000		
11	Belgelendirme Desteği	0.000		
12	Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	20.000		

Kaynak: KOSGEB, Genel Destek Programı

Koşulları sağlayan işletme, her bir destek için uygulama esaslarında belirtilen esaslar dâhilinde KOSGEB Birimine başvuru yapar, Birim başvuruyu değerlendirir ve sonucu işletmeye bildirir. Başvurunun uygun bulunması halinde işletme, başvuruya ilişkin mal ve hizmet alımını gerçekleştirerek ödemeye esas belgeleri KOSGEB Birimine sunar.

Önemli Notlar:

- Destek ödemesi ile ilgili istisnai bir uygulama olacaksa bu durum programın uygulama esasında ayrıca belirtilir.
- KOSGEB Birimi, söz konusu belgeleri inceleyerek işletmenin banka hesabına destek ödemesini yapmaktadır.
- Genel Destek programına ilişkin uygulamaya dönük hususlar KOSGEB Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan ve "Genel Destek Programı" 13. maddesine istinaden hazırlanan "Genel Destek Programı Uygulama Esasları"nda yer almaktadır (KOSGEB, Genel Destek Programı; KOSGEB Genel Destek Programı Uygulama Esasları).

1.3. Girişimcilik Destek Programı

Ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamaya yönelik **Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)** tarafından uygulanmaktadır.

Programın Amacı ve Gerekçesi:

- Ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması,
- Başarılı ve sürdürülebilir işletmelerin kurulması,
- Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması,
- İş Geliştirme Merkezlerinin kurulması ile girişimciliğin geliştirilmesi,
- İstihdamın artırılması,
- Yerel dinamiklere dayalı girişimciliğin desteklenmesidir.

Girişimcilik Destek Programı **3 alt programdan** oluşmakta olup, söz konusu programlar aşağıda açıklamalarıyla beraber sunulmuştur.

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi
- Yeni Girişimci Desteği
- İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği

➡ Girişimcilik Destek programına ilişkin uygulamaya dönük hususlar KOSGEB Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan ve "Girişimcilik Destek Programı" 25. maddesine istinaden hazırlanan "Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları"nda yer almaktadır.

(1) Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi:

Girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracakları işletmelerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla düzenlenmektedir.

- Eğitimler, 24 saati atölye çalışmaları olmak üzere minimum 60 saatlik çalışmadan oluşan programı kapsamaktadır (Girişimcilik özelliklerinin sınanması, iş fikri egzersizleri yapılması ve iş planı hazırlanması). Sektörel ve yerel düzeyde belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda ilave eğitimler de eklenebilmektedir. **KOSGEB** tarafından gerçekleştirilen ilave eğitimlerin süresi **15 saati** aşamamaktadır.
- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri, KOSGEB Birimleri tarafından ulusal ve uluslararası projeler kapsamında KOSGEB tarafından veya diğer kurum ve kuruluşlar **(üniversite, İŞKUR, meslek kuruluşu, belediye v.b.)** tarafından düzenlenebilmektedir.
- Eğitimlerin hedef kitlesi kendi işini kurmak isteyen gerçek kişiler olup, eğitimler genel katılıma açık olarak düzenlenebileceği gibi özel hedef grupları **(gençler, kadınlar, üniversite**

öğrencileri, dezavantajlı gruplar) için de düzenlenmektedir. Eğitimlere katılanlardan ücret alınmamaktadır.

- KOSGEB tarafından ulusal ve uluslararası projeler kapsamında düzenlenen eğitimler için hizmet alımı proje prosedürleri çerçevesinde KOSGEB veya ilgili kurum tarafından gerçekleştirilmektedir.
- Kurum ve kuruşlarca söz konusu eğitimler gerçekleştirilmeden önce ilgili KOSGEB Biriminden **uygunluk onayı** alınması gerekmektedir. Bu eğitimler herhangi bir proje kapsamında da icra edilebilmektedir. Hizmet alımı kurum ve kuruluşların kendi imkânlarıyla gerçekleştirilmektedir.

Önemli Not:

➡ Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerine katılarak Katılım Belgesi alanlar, "**KOSGEB Yeni Girişimci Desteğine Başvuru Yapma Hakkı"** kazanmaktadırlar.

(2) Yeni Girişimci Desteği:

Söz konusu destekten,

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimini,
- Bir Genç Girişimci Geliştirme Programı ile KOSGEB'in işbirliği ve denetimi çerçevesinde başka kurumlar tarafından düzenlenen bir "Girişimcilik Eğitimi"ni,
- Birinci ve İkinci Özelleştirme Projesi kapsamında düzenlenmiş olan bir "Küçük Ölçekli İşletme Kurma Danışmanlığı Desteği (KÖİDD) Programı"nı tamamlayarak, eğitime ve programa katıldığını belgeleyen ve eğitimi veya programı tamamladıktan sonra işletmesini kuran **girişimciler faydalanabilmektedir.**
- İŞGEM'de yer alan işletmeler eğitime ve programa katılma şartı aranmaksızın "Yeni Girişimci Desteği"nden faydalanabilmektedir.
- İşletmenin yararlanıcı olabilmesi için, destek başvuru tarihi itibari ile işletmenin **son 2 yıl içerisinde kurulmuş olması** ve girişimcinin **daha önce** bu destekten **faydalanmamış olması** şartı aranmakta olup, birden fazla işletmecinin aynı işletmede ortak olması durumunda ise işletme bu destekten **bir defa** faydalanabilmektedir.
- İşletme, desteğe ilişkin başvurusunu **"İş Planı"** ve gerekli diğer belgelerle birlikte KOSGEB Birimine yapmaktadır. KOSGEB Birimi destek başvurusunu değerlendirdikten sonra, iş planı

Kurula sunulmaktadır. Kurulun **kabule ve redde** ilişkin verdiği kararlar **nihaidir.** Değerlendirme sonucu işletmeye bildirilmektedir. Başvurusu kabul edilen işletme **KOSGEB Veri Tabanına** kayıt olmaktadır.

Önemli Notlar:

- Girişimcilerin kurmuş oldukları işletmelerdeki kurucu ortak olarak payları **% 30'dan fazla olmalıdır.**

- Sabit Yatırım Desteği kapsamında yapılacak geri ödemeler, desteğin başlangıç tarihinden sonra 24 Ay ödemesiz olmak üzere, üçer aylık dönemler halinde 8 eşit taksitle yapılmaktadır. Geri ödemeli desteklerde **faiz veya komisyon** uygulanmamaktadır.

- Aynı makine, teçhizat ve ofis donanımı için, "Kuruluş Dönemi Makine ve Teçhizat Desteği" ile "Sabit Yatırım Desteği"nin **yalnızca birinden yararlanılabilmekte** ve desteklenecek makine-teçhizat **yeni veya en fazla 3 yaşında** olabilmektedir (KOSGEB, Girişimcilik Proje Destek Programı; KOSGEB, Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları).

Tablo 4. Yeni Girişimci Desteği Destek Unsurları

Destek Unsuru	Ödeme Durumu	Üst Limit (TL)	Destek Oranı (%) (1. ve 2 . Bölge)	Destek Oranı (%) (3. ve 4. Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri ödemesiz	5.000	60 (Kadın veya özürlü girişimci:70)	70 (Kadın veya özürlü girişimci:80)
Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat ve Ofis Donanım Desteği	Geri ödemesiz	10.000		
İşletme Giderleri Desteği	Geri ödemesiz	12.000		
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	70.000		

Kaynak: KOSGEB, Girişimcilik Proje Destek Programı

(3) İş Geliştirme Merkezi Desteği:

İş Geliştirme Merkezleri, bünyesinde barındırdığı işletmelere, işletme geliştirme danışmanlığı, uygun koşullarda iş yeri mekânı, ortak ofis ekipmanı, ofis hizmetleri gibi hizmetler sunarak işletmelerin en kırılgan oldukları ilk yıllarını sağlıklı bir şekilde aşmalarını ve büyümelerini sağlamak amacıyla kurulan ve işletilen **İşletme Kuluçkası veya Fidanlığı** olarak da adlandırılan merkezlerdir.

KOSGEB'e başvurarak KOSGEB'in belirlediği kriterlere uygunluğu tespit edilen **"İş Geliştirme Merkezleri"**ne bu program dahilinde **İŞGEM** adını kullanma hakkı tanınmakta ve İŞGEM'ler bu Program kapsamındaki desteklerden faydalanabilmektedir.

- İŞGEM başvurusu, İŞGEM İş Planı ve ekleri ile birlikte KOSGEB Birimi'ne yapılmaktadır. Başvuru, **belediyeler, üniversiteler, özel idareler, kalkınma birlikleri, meslek kuruluşları ve kâr amacı gözetmeyen kooperatifler tarafından münferiden veya birlikte** yapılabilmektedir.
- Başvurular KOSGEB Birimi'nin ön değerlendirmesi sonucunda Başkanlık ilgili birimi vasıtasıyla Kurula sunulmakta, Kurul tarafından kabule ve redde ilişkin alınan kararlar nihai olmaktadır. Değerlendirme sonucu başvuru sahibine bildirilmektedir. Değerlendirme sonucu olumlu ise ve işletici kuruluş mevcut değilse işletici kuruluş kurulması istenmektedir.
- KOSGEB Birimi, başvuru sahibi ve işletici kuruluş arasında sözleşme imzalanmaktadır. İŞGEM adı kullanım hakkı verilmekte, talep halinde destek süreci başlatılmak üzere işletici kuruluş **KOSGEB Veri Tabanına** kaydolmaktadır (KOSGEB, Girişimcilik Proje Destek Programı; KOSGEB, Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları).

Tablo 5. İş Geliştirme Merkezi Desteği Destek Unsurları

Destek Unsuru		Üst Limit (TL)	Destek Oranı (%) (1. ve 2 . Bölge)	Destek Oranı (%) (3. ve. Bölge)
İŞGEM Kuruluş Desteği (18 ay) • **Bina tadilatı** • **Mobilya Donanım** • **İŞGEM Yönetim**	**Geri ödemesiz**	**750.000** 600.000 125.000 25.000	60	70
İŞGEM İşletme Desteği (36 ay) • **Personel** • **Eğitim, Danışmanlık** • **Küçük tadilat**	**Geri ödemesiz**	**100.000** 30.000 50.000 20.000	60	70

Kaynak: KOSGEB, Girişimcilik Proje Destek Programı

1.4. Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip küçük ve orta ölçekli işletmeler ile girişimcilerin geliştirilmesi, yeni ürün, yeni süreç, bilgi ve/veya hizmet üretilmesi ve ticarileştirilmesi için araştırma, geliştirme, inovasyon ve endüstriyel uygulama projelerinin desteklenmesine yöneliktir. Bu program;

- Ar-Ge ve İnovasyon Programı,
- Endüstriyel Uygulama Programı,

olmak üzere iki alt programdan oluşur.

Programın Amacı ve Gerekçesi:

- Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi,
- Teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi,
- KOBİ'lerde Ar-Ge bilincinin yaygınlaştırılması ve Ar-Ge kapasitesinin artırılması,
- Mevcut Ar-Ge desteklerinin geliştirilmesi,
- İnovatif faaliyetlerin desteklenmesi,
- Ar-Ge ve İnovasyon proje sonuçlarının ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamasına yönelik faaliyetlerin desteklenmesidir.

Tablo 6. Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı		Destek Üst Limiti (TL)	Destek Oranı (%)
Ar-Ge ve İnovasyon Programı			
İşlik Desteği		İşliklerden bedel alınmaz	
Kira Desteği		12.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği		100.000	5
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		200.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Başlangıç Sermayesi Desteği		20.000	100
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	5.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	25.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000	
Endüstriyel Uygulama Programı			
Kira Desteği		18.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Gid. Desteği		150.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		200.000	75

Kaynak: KOSGEB, Ar-Ge, İnovasyon, Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Proje Süresi:

- Ar-Ge ve İnovasyon Programı için en az 12 (on iki), en çok 24 (yirmi dört) ay,
- Endüstriyel Uygulama Programı için en çok 18 (on sekiz) ay,
- Her iki program için de Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilir.

İşletmeler her bir destek için ilgili KOSGEB Birimine başvuru yapmaktadır. İlgili KOSGEB Birimi tarafından yapılan değerlendirme sonucu işletmeye bildirilmektedir. İşletme, uygun bulunan başvuruya ilişkin mal ve hizmet alımını gerçekleştirerek, ödemeye esas belgeleri ilgili KOSGEB Birimine sunmaktadır. Destek ödemesi ile ilgili istisnai bir uygulama olacaksa, bu durum Programın Uygulama esasında ayrıca belirtilmektedir.

➡ Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programına ilişkin uygulamaya dönük hususlar KOSGEB Başkanlığı tarafından yürürlüğe konulan ve "Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı " 15. maddesine istinaden hazırlanan "Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı Uygulama Esasları"nda yer almaktadır (KOSGEB, Ar-Ge, İnovasyon, Endüstriyel Uygulama Destek Programı; KOSGEB, Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı Uygulama Esasları).

1.5. Tematik Proje Destek Programı

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin kendi işletmelerini geliştirmeleri ve meslek kuruluşları tarafından küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi amacıyla hazırlanan projelerin desteklenmesine yönelik olarak, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından uygulanmaktadır. Bu destek programı,

- Çağrı Esaslı Tematik Programı,
- Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı,

olmak üzere iki alt programdan oluşmaktadır.

Her iki alt programda;

- Yararlanmak isteyen işletmelerin ve meslek kuruluşlarının **KOSGEB Veri Tabanında** yer alması koşulu aranmakta,
- Proje başvurusu, başvuru yapılan **KOSGEB Birimi** tarafından **bilgi, belge ve şekil yönünden ön değerlendirmeye** tabi tutularak, Kurul tarafından **nihai değerlendirme** yapmak amacıyla **KOSGEB Başkanlığı**'na iletilmekte,

- Kurul tarafından yapılan değerlendirme sonucunda; proje kabul edilebilmekte, reddedilebilmekte veya projenin düzeltilmesi istenebilmektedir. Kurulun kabule ve redde ilişkin verdiği kararlar nihai olmaktadır.

Programın Amacı ve Gerekçesi:

- Makro strateji dokümanlarında işaret edilen öncelikler dikkate alınarak belirlenen tematik alanlarda bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanması,
- Uluslararası mevzuat ve önceliklere KOBİ'lerin uyumunun sağlanması,
- Meslek Kuruluşlarının KOBİ'leri geliştirmek amacıyla daha fazla proje hazırlamalarının teşvik edilmesidir.

Tablo 7. Tematik Destek Programı Destek Unsurları

	Çağrı Esaslı Tematik Program	Meslek Kuruluşu Proje Destek
Başvuru Yapabilecekler	KOBİ'ler ve Meslek Kuruluşları	Meslek Kuruluşları
Program Süresi	-	3 Yıl
Proje Süresi	Proje Teklif Çağrısında Belirlenir	24 Ay (+12 Ay)
Destek Oranı	1. ve 2. Bölgede % 50 3. ve 4. bölgede %60	1. ve 2. Bölgede %50 3. ve 4. bölgede % 60
Destek Üst Limiti	Proje Teklif Çağrısında Belirlenir	150.000 TL

Kaynak: KOSGEB, Tematik Proje Destek Programı

(1) Çağrı Esaslı Tematik Program:

- Çağrı Esaslı Tematik Program, Başkanlıkça belirlenen tematik alanlara uygun olarak hedef kitle, uygulama alanı, bütçe ve hedef bilgilerini içerecek şekilde Başkanlıkça hazırlanır ve İcra Komitesi'nce onaylanmaktadır.
- Her tematik program için ayrı ayrı olmak üzere, **"Tematik Proje Teklif Çağrısı"** KOSGEB'in **www.kosgeb.gov.tr** internet adresinde yayınlanmaktadır.
- Proje fikrinin ilgili tematik program ile uyumlu olup olmadığının değerlendirilmesi amacıyla **"Ön Başvuru"** yapılması istenebilmekte ve yapılan değerlendirme sonucunda ön başvurusu uygun bulunanlar tarafından proje başvurusu yapılmaktadır.
- Program kapsamındaki proje destek üst limiti ve süresi KOSGEB İcra Komitesi tarafından belirlenmekte olup, Tematik Proje Teklif Çağrısında belirtilmektedir.

- Geri ödemeli destekler kapsamında yapılacak geri ödemeler, proje bitiminden sonra **6 (altı) ayı ödemesiz** olmak üzere, **üçer aylık dönemler halinde 8 (sekiz) eşit taksitte** yapılmaktadır.

Önemli Notlar:

- Geri ödemeli desteklerde faiz veya komisyon **uygulanmamaktadır.**
- İşletme veya meslek kuruluşu **aynı teklif çağrısına bir kez başvuru** yapabilmektedir.

Çağrı Esaslı Tematik Program Kapsamında Desteklenecek Proje Giderleri:

- Personel ücretleri ve seyahat giderleri,
- Makine-ekipman, yazılım ve donanım alımı veya kiralanması giderleri (% 25),
- Sarf malzemesi giderleri,
- Hizmet alım giderleri,
- Genel idari giderler (azami %10).

(2) Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı:

- Proje başvuruları, Başkanlıkça belirlenen ve **www.kosgeb.gov.tr** internet adresinde duyurulan başvuru dönemlerinde, meslek kuruluşları tarafından **ilgili KOSGEB Birimine** yapılmaktadır.
- Program kapsamında desteklenecek projeler, proje sonuçlarından yararlanabilecek ***işletme sayısının büyüklüğü,*** ilin ve/veya bölgenin ***öncelikli geçim kaynakları, yeni girişimci potansiyeli,*** **bölgede oluşturulacak** ***istihdam ve pazara giriş imkânlarının*** **sunulması,** ***insan kaynaklarının geliştirilmesi, çevre ve enerji verimliliği, iş güvenliği, teknik mevzuat*** v.b. hususlar gözetilerek işletmelerin ve/veya girişimciliğin geliştirilmesi için hazırlanmış olmalıdır.
- Proje başvurusu, başvuru yapılan KOSGEB Birimi tarafından bilgi, belge ve şekil yönünden **ön değerlendirmeye** tabi tutulmakta, Kurul tarafından nihai değerlendirme yapmak amacıyla KOSGEB Başkanlığı'na iletilmekte ve sonuçlar hakkında bilgilendirme yapılmaktadır.
- Üç yıllık destek programı süresi tamamlandıktan sonra, meslek kuruluşunun yeni bir proje başvurusu yapması halinde bu destek programı yeniden başlatılabilmekte, başlatılan **yeni destek programında,** önceki destek programı kapsamında meslek kuruluşuna kullandırılan **destek miktarı dikkate alınmamaktadır.**

- Program kapsamında desteklenecek **proje süresi** azami **24** (yirmidört) **ay**dır. Proje ihtiyaçları doğrultusunda Kurul kararı ile **12** (oniki) **aya** kadar ek süre verilebilir.

Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı Kapsamında Desteklenecek Proje Giderleri:

- Bina inşaat yapımı, tadilatı,
- Gayrimenkul alımı,
- Makine-teçhizat,
- Tefrişat,
- Taşıt aracı,
- Vergi, resim ve harçlar, sosyal güvenlik primleri,
- Haberleşme giderleri,
- Finansman giderleri,
- Proje ile ilgili olmayan personel giderleri,
- Enerji, su, kira giderleri,
- Proje ortaklarından alınan danışmanlık ve hizmet alımı giderleri.
- Proje ile ilişkilendirilmemiş maliyetler dışında bulunan ve Kurul tarafından uygun bulunan giderler destek kapsamındadır (KOSGEB, Tematik Proje Destek Programı; KOSGEB, Tematik Proje Destek Programı Uygulama Esasları).

1.6. İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin iş birliği güç birliği anlayışıyla bir araya gelerek, ortak tedarik, ortak tasarım, ortak pazarlama, ortak laboratuvar, ortak imalat ve hizmet sunumu ve benzeri konularda hazırlayacakları projelerin desteklenmesine yönelik olarak, **Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı** tarafından uygulanmaktadır.

Programın Amacı ve Gerekçesi:

- KOBİ'lerin iş birliği-güç birliği anlayışında bir araya gelerek "Ortak Sorunlara Ortak Çözümler" üretilmesi,
- KOBİ'lerin tedarik, pazarlama, düşük kapasite kullanımı, rekabet gücü zayıflığı, finansman başta olmak üzere tek başlarına çözümünde zorlandıkları birçok soruna çözüm bulunması,
- KOBİ'lerin bir araya gelerek kapasite ve rekabet gücü yüksek işletmelere dönüşmesi,
- Ölçek ekonomisinden yararlanılarak kaynak tasarrufu sağlanması,

- KOBİ'ler arasında ortaklık ve iş birliği kültürünün geliştirilmesidir.

İş Birliği – Güç Birliği Ortaklık Modelleri

- Proje ortağı işletmelerin mevcudiyetlerini koruyarak kurulacak olan işletici kuruluşa ortak olmaları,
- Proje ortağı işletmelerin bir kısmının ya da tamamının kendilerini feshederek kurulacak işletici kuruluşa ortak olmaları,
- Proje ortağı işletmelerin bir kısmının kendilerini feshederek ortaklardan birinin bünyesinde birleşmesi.

Önemli Not:

➡ Her bir ortaklık modelinde en az 5 işletmenin bir araya gelmesi şartı aranır.

Desteklenecek Proje Konuları

- Hammadde, ara mamul, mamul, lojistik ve diğer hizmetleri daha hızlı ve ucuz temin edebilmeleri amacıyla ortak tedarik,
- Müşteri istekleri ve pazarın talebi doğrultusunda ürün ve hizmet geliştirmeleri, ürettikleri ürün ve hizmetleri yeni pazarlara sunmaları amacıyla ortak tasarım,
- Ürün ve hizmet kalitelerini yükseltmek ulusal ve uluslararası pazar paylarını artırmak, marka imajı oluşturmak, uluslararası pazarın ihtiyaçlarına cevap vermeleri amacıyla ortak pazarlama,
- Ürün ve hizmet standartlarını geliştirmeleri amacıyla ortak laboratuvar,
- Üretim ve hizmet kapasitelerini, çeşitlerini, verimliliğini ve kalitelerini artırmak amacıyla ortak imalat ve hizmet sunumu konularında sunacakları projeler desteklenir.

Proje Süresi: Program kapsamında desteklenecek projenin destek süresi proje bazında en az 6 (altı) ay, en fazla 24 (yirmi dört) ay olup, Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilmektedir (KOSGEB, İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı; KOSGEB İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı Uygulama Esasları).

Tablo 8. Proje Süre, Destek Oran ve Üst Limiti

Proje Süre, Destek Oran ve Üst Limit	
Proje Süresi	6-24 Ay (+12 Ay)
Destek Oranı	1. ve 2. Bölgede %50
Destek Üst Limiti	250.0 (geri ödemesiz) - 500.000 TL (geri ödemeli)

Kaynak: KOSGEB, İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı

2. SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI TARAFINDAN KOBİ VE ÜNİVERSİTE ORTAKLIĞINA VERİLEN DESTEKLER

2.1. Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Destek Süresi: Proje sözleşmesinde belirtilen tarih itibariyle başlatmakta olup, proje süresiyle sınırlıdır.
Başvuru: Proje önerisi başvuru dönemleri her yıl Genel Müdürlük tarafından yayımlanan San-Tez Proje Başvuru Dokümanında ilan edilmektedir.

SAN-TEZ Projelerinin birinci dönem son başvuru tarihi her yılın Mart ayının 15'i, ikinci dönem son başvuru tarihi ise her yılın Ağustos ayının 15'i olarak belirlenmiştir. Söz konusu tarihlerin hafta sonuna gelmesi halinde takip eden iş günü mesai saati sonuna kadar başvurular Bakanlıkça kabul edilmektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülen San-Tez Projesi kapsamında, üniversiteler ile firmalar tarafından ortaklaşa hazırlanan projeler desteklenmektedir. **KOBİ'lere 05 Temmuz 2007** tarih ve **26573 sayılı Resmi Gazetede** yayımlanarak yürürlüğe giren "***Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Tezleri Projelerinin Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik***" çerçevesinde, Ar-Ge ve Teknoloji kültürü kazanmaları ve sorunlarını üniversitede üretilen bilgi birikimini kullanarak, üniversitelerimizle iş birliği içinde çözme alışkanlığı kazanmalarını sağlamak ve üniversitelerde ticarileşebilir ürüne yönelik çalışma yürüten akademisyenlerin de bu çalışmalarını katma değere dönüştürmelerine olanak vermek amacıyla sağlanan bir destektir.

Üniversite-sanayi iş birliğinin kurumsallaştırılması ve üniversitelerimizde yapılan bilimsel çalışmaların ticarileştirilerek ülkemize katma değer yaratacak, uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak yeni ürün ve/veya üretim yöntemi geliştirilmesi ile mevcut üründe veya üretim yönteminde yenilik yapılması amacıyla sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecek yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışmaları desteklenmektedir.

Desteklenmesine karar verilen SAN-TEZ proje bedelinin azami % 75'i Bakanlıkça, en az % 25'i ise firma tarafından nakdi olarak karşılanmaktadır.

- Firma tanımlaması ile San-Tez projesinde proje ortağı olarak yer alan/alacak, sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın katma değer yaratan, San-Tez Proje sonuçlarının ticarileştirilmesinden sorumlu ülkemizde yerleşik bütün işletmeler kastedilmektedir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, San-Tez Programı).

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.sanayi.gov.tr/Pages.aspx?pageID=541&lng=tr

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Sanayi Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü

TOBB İkiz Kuleleri C-Blok 19. Kat Eskişehir Yolu 9. Km. 06530, ANKARA

2.2. Tekno-girişim Sermayesi Desteği

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı/Sanayi Ar-Ge Genel Müdürlüğü

Destek Süresi: 12 ay.

Başvuru: Programa yılda bir kez Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca duyurulacak tarihlerde başvuru yapılabilmektedir.

Söz konusu destek ile, 5746 Sayılı Kanun kapsamında yeni ve yenilikçi iş fikirleri olan genç girişimcilerin, bu iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için çekirdek sermaye sağlanarak destek verilmesi amaçlanmaktadır. Destek, örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için düzenlenmiştir.

Desteklenmesine karar verilen iş fikirlerinin giderlerine uygulanan en fazla destek miktarı 100.000,00 TL'dir. Bu miktar, teminat alınmaksızın ve hibe olarak verilmektedir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tekno-girişim Sermayesi Desteği).

3. KURUM/KURULUŞLAR TARAFINDAN KOBİ'LERE VE DİĞER YARARLANICILARA SAĞLANAN DESTEKLER

Bu bölümde anlatılan desteklerden bazıları yalnızca KOBİ'lere yönelik olmakla birlikte, bir kısmı ise KOBİ'lerin yanı sıra üniversitelere, yerli ve yabancı girişimcilere, şirketlere, tarımsal amaçlı kooperatifler vb. diğer tüzel kişiler ile gerçek kişilere yönelik desteklerdir.

3.1. Yatırımlarda Devlet Yardımları

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Hazine Müsteşarlığı (Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğü)
Destek Türü: Yatırım
Destek Süresi: Yatırım süresiyle sınırlıdır.

Söz konusu destek, **yerli ve yabancı işletmelere** 16 Temmuz 2009 tarih ve 27290 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2009/15199 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" çerçevesinde yerli ve yabancı yatırımları desteklemek üzere sağlanmaktadır.

Başvuru: Destek için başvurular, sekiz milyon Türk Lirasını aşmayan ve tebliğle belirlenecek imalat sanayi yatırımları için firmanın tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki TOBB'a bağlı sanayi odaları ile Hazine Müsteşarlığına yapılmaktadır.

Önemli Not:

- Genel teşvik sisteminden teşvik edilmeyecek veya teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları **"Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar"**a ait **EK-4**'de yer almaktadır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Tablo 9. Destek Unsurları ve Tutarları*

Destek Unsuru	Asgari Sabit Yatırım Tutarı (1. ve 2 . Bölge)	Asgari Sabit Yatırım Tutarı (3. ve 4. Bölge)
Gümrük Vergisi İstisnası KDV İstisnası İndirimli Gelir ve Kurumlar Vergisi Yatırım Yeri Tahsisi Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği Faiz Desteği	1 milyon TL	500 bin TL

* Türkiye 4 bölgeye ayrılmıştır. Yararlanılacak unsurlara ilişkin destek miktarları ve oranları bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir.

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.hazine.gov.tr/irj/portal/anonymous?NavigationTarget=navurl://80da2871d78cbc11a7fcc626e323d0a9&LightDTNKnobID=187785698

3.1 İhracata Yönelik Devlet Yardımları

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Dış Ticaret Müsteşarlığı/DTM, TÜBİTAK, TTGV, İhracatçı Birlikleri

Destek Türü: İhracat

Destek Süresi: Destek programlarına göre farklılık göstermektedir.

Söz konusu destek, **yurt içinde imalat sanayi ve muhtelif üretim kollarında faaliyette bulunan firmalar ile bunların ürünlerinin pazarlamasını yapan Türkiye'de yerleşik firma ve kuruluşlara,** 27.12.1994 tarih ve 94/6401 sayılı "İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı" çerçevesinde, Türk sanayisinin uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün korunmasını sağlamak amacıyla verilmektedir.

Başvuru: Uygulayıcı kuruluşa göre farklılık göstermektedir.

Önemli Not:

➡ Yararlanılacak unsurlara ilişkin destek miktarları ve oranları destekten desteğe farklılık göstermektedir.

Uygulanmasında nihai onay mercii Dış Ticaret Müsteşarlığı olan yardım, aşağıda belirtilen 10 adet destek programından oluşmaktadır.

- Araştırma-Geliştirme Yardımları
- Uluslararası Nitelikteki Yurtiçi İhtisas Fuarlarının Desteklenmesi
- Yurtdışında Milli veya Bireysel Düzeyde Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesi
- Pazar Araştırması Desteği
- Eğitim Yardımı
- Yurtdışında Ofis-Mağaza Açma, İşletme ve Marka Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi
- Çevre Maliyetlerinin Desteklenmesi

- Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması ve Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve Turquality İmajının Yerleştirilmesine Yönelik Faaliyetlerin Desteklenmesi
- İstihdam Yardımı
- Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımları (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD/9.pdf

3.3. Yatırımların ve İstihdamın Teşviki (5084 Sayılı Kanun Kapsamında Sağlanmakta Olan Destek)

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı
Destek Türü: Yatırım
Destek Süresi: Başlangıç: 01.03.2004, Bitiş: 31.12.2012

Söz konusu destek gelir seviyesi 1.500 $ altındaki ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi (-) olan illerde faaliyette bulunmak, asgari 30 işçi (01.04.2007'den itibaren 10 işçi) çalıştırmak kriterlerini sağlayanlara 06.02.2004 tarih ve 25365 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki Hakkında Kanun çerçevesinde, bölgesel dengesizlikleri gidermek ve az gelişmiş bölgelerde yeni iş alanları yaratmak amacıyla verilmektedir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Başvuru: Başvuru yolları başvurulacak destek türü dikkate alınarak aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 10. Yararlanılmak İstenen Destek Türüne Göre Başvuru Şekli

SGK İstihdam Desteğinden Yararlanmak İsteyenler	Vergi Geliri Stopaj Desteğinden Yararlanmak İsteyenler	Enerji Desteğinden Yararlanmak İsteyenler
İşverenlerin, işyeri adresi de belirtilmek suretiyle, gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olduklarına ilişkin ilgili vergi dairesinden almış oldukları belgeyi bağlı bulundukları ilgili Sigorta İl Müdürlüğü'ne bir dilekçe ile birlikte vermeleri gerekmektedir.	Muhtasar beyannamesi ile birlikte işyerleri ve istihdam edilen işçilere ilişkin bilgiler ve terkin konusu olacak vergi tutarını belirten bildirimi vermekle yükümlüdür. Buna göre mükellefler, Gelir Vergisi Stopajı Teşvikine İlişkin Bildirim'de yer alan terkine konu olacak vergi tutarını verecekleri muhtasar beyannamenin "Matrah ve Vergi Bildirimi" bölümünde göstermekte ve bu tutarı, gelir vergisi kesintisi toplamından indirerek terkin sonrası kalan vergi tutarını ödemektedirler.	Destekten yararlanılması istenilen her bir tesis için ayrı ayrı olmak üzere ilgili tebliğde belirtilen bilgi ve belgeler ile Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğüne müracaat edilmesi gerekmektedir.

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1079&uid=6iP3wcQU2L3HTMQN&type=sirkuler

http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1079&uid=PXIYSCN7E4K8BYYF&type=madde

Tablo 11. Yatırımların ve İstihdamın Teşvikine İlişkin Destek Unsurları

Destek Unsuru	Enerji Desteği İçin
Brüt asgari ücret üzerinden hesaplanan Gelir vergisi stopajı ile sigorta primi işveren hissesinin; - OSB'ler ve endüstri bölgelerinde olanlar için %100'ü, - Diğer yerlerde olanlar için % 80'i karşılanmaktadır.	- Genel şartları sağlayan ve belli sektörlerde faaliyette bulananların - Elektrik enerjisi giderlerinin % 20'si Hazinece karşılanmaktadır. - Bu orana; asgarî sayıdan sonraki her bir işçi için 0,5 puan eklenir. - Üst sınır: OSB ve endüstri bölgelerinde % 50'yi, Diğer yerlerde % 40'ı geçemez.

3.4. İhracat Kredileri

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Türk Eximbank)

Destek Türü: İhracat

Destek Süresi: Süreler ve süreçler, verilen desteğin türü ve desteğin verildiği firmaların çalıştıkları sektörlere göre değişiklik göstermektedir.

Başvuru: Destekler, doğrudan Eximbank tarafından sağlanan kredilerden, diğer bankalar aracılığıyla kullandırılan kredilere; firmaların finansman bulma aşamasında aldıkları riskleri azaltmak üzere sağlanan sigortalardan teminatlara kadar uzamaktadır. Bu nedenle, başvuru şekilleri krediden krediye çeşitlilik göstermektedir.

Söz konusu destek, **ihracatçılara, ihracata yönelik üretim yapan imalatçılara ve yurt dışında faaliyet gösteren müteahhit ve girişimcilere,** 31 Mart 1987 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3332 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye istinaden 21 Ağustos 1987 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 87/11914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde, ihracatı geliştirmek, ihraç edilen mal ve hizmetlerin çeşitlendirilmesini, ihraç mallarına yeni pazarlar kazandırılmasını, ihracatçıların uluslararası ticarette payının artırılmasını, ihracatçılar ile yurt dışında faaliyet gösteren müteahhitler ve yatırımcılara uluslararası piyasalarda rekabet gücü ve güvence kazandırılmasını, yurt dışında yapılacak yatırımlar ile ihracata yönelik yatırım malları üretim ve satışının teşvik edilmesini sağlamak amacıyla verilmektedir.

Destek unsurları ise,

- Döviz Kazandırıcı Hizmetler Kredisi
- Uluslararası Nakliyat Pazarlama Kredisi
- Yurt dışı Mağazalar Yatırım Kredisi
- Gemi İnşa ve İhracatı Finansman Programı
- Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetlerine Yönelik Teminat Desteği
- Yurt Dışı Müteahhitlik Hizmetleri Köprü Kredisi
- İhracata Hazırlık Kredisi
- Sevk Öncesi Türk Lirası İhracat Kredisi/Sevk Öncesi Döviz İhracat Kredisi
- Dış Ticaret Şirketleri Kısa Vadeli İhracat Kredisi
- Sevk Öncesi Reeskont Kredisi (SÖRK)
- Kısa Vadeli İhracat Alacakları İskonto Programı
- Yurt Dışı Fuar Katılım Kredisi
- Serbest Bölgeler Sevk Öncesi Döviz Kredisi
- İhracat Finansmanı Aracılık Kredisi
- Avrupa Yatırım Bankası (EIB) Kaynaklı Yatırım Kredisi Programı
- Sevk Öncesi Dönem Riskler için Sigorta
- Kısa Vadeli İhracat Kredi Sigortası Programı
- Sevk Sonrası Politik Risk Programı'dır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için: http://www.eximbank.gov.tr/index.htm

3.5. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) Destek Programları

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV)

Destek Türü: Ar-Ge, İşletme, Yatırım

Destek Süresi: Destek süreleri programdan programa farklılık göstermektedir.

Başvuru: TTGV'ye doğrudan.

Söz konusu destek, **KOBİ'ler, büyük işletmeler ile girişimcilere,** 04.11.1998 tarih ve 23513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/10 sayılı "Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) Yardımına İlişkin Tebliğ"

çerçevesinde, ülkemizde Ar-Ge ile inovasyon bilincinin yaygınlaşmasına ve Ulusal İnovasyon Sistemimizin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla verilmektedir.

Destek unsurları ise,

- Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği
- Ticarileştirme Projeleri Desteği
- İleri Teknoloji Projeleri Desteği
- Yenilenebilir Enerji Desteği (Çevre Desteği)
- Enerji Verimliliği Destekleri (Çevre Desteği)
- Çevre Teknolojileri Destekleri (Çevre Desteği)
- Stratejik Odak Konuları Projeleri (STOKP)'dir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler; TTGV, Desteklerimiz).

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.ttgv.org.tr/tr

(1) Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği: Hedef kitlesi sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri olan bu destek ile "Teknolojik Ürün" ve "Teknolojik Proses İnovasyonu" kavramları çerçevesinde, bilgi birikimi projeyi gerçekleştiren firmada kalmak üzere, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmakta olup, altyapı veya üretim yatırımına dayalı projeler TGP destek kapsamı dışında yer almaktadır. TTGV, 1991'den bu yana Hazine Müsteşarlığı/Dünya Bankası kaynaklı Teknoloji Geliştirme Projesi ile Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) kaynaklarını kullanmaktadır. Halihazırda Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği % 75'i DTM, % 25'i TTGV'nin öz kaynaklarından olmak üzere sürdürülmektedir (TTGV Destekleri, Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği; TTGV, TTGV ve Teknoloji Geliştirme Projeleri Hakkında Bilgi).

Desteği Veren Kurum: DTM – TTGV
Proje Süresi: En fazla 2 yıl
Destek Miktarı: En fazla 1 Milyon ABD doları
Destek Oranı: En fazla proje bütçesinin % 50'si
Geri Ödeme Süresi: 1 yılı geri ödemesiz toplam 4 yıl - faizsiz
Hizmet Bedeli: Toplam proje bütçesinin en fazla % 3'ü

(2) Ticarileştirme Projeleri Desteği: TTGV'nin Teknoloji Geliştirme Projeleri desteğinden yararlanarak prototip geliştirme aşamasını başarı ile tamamlamış sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri gibi firmaların faydalanabileceği Ticarileştirme Projeleri Desteği, bu projeler sonucunda oluşan çıktıların ölçek ekonomisine uygun şekilde ticarileştirilmesine yönelik projelere destek sağlamaktadır. Ticarileşme sürecinin gereklerine uygun olarak, tamamlanan Ar-Ge projesi sonrasında uluslararası pazarlarda rekabet gücüne kavuşmak amacıyla yapılması gerekli üretim ve satışa yönelik tüm hazırlık çalışmalarını kapsayan bir destektir.

Destek süresi azami 1 yıl olup, üst limiti 1.000.000 ABD Doları olarak belirlenen geri ödemeli desteğin çerçevesi ticarileşme sürecinin gereklerine uygun olarak genişletilmiş, tamamlanan Ar-Ge projesi sonrasında uluslararası pazarlarda rekabet gücüne kavuşmak amacıyla yapılması gerekli üretim ve satışa yönelik hazırlık çalışmaları destek kapsamına dahil edilmiştir.

➡ Bu aşamada, Ticarileştirme Desteğine ilişkin bir başvuru TTGV tarafından alınmamaktadır. Desteğin verilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmektedir (TTGV, Ticarileşme Proje Desteği).

Desteği Veren Kurum: TTGV
Proje Süresi: En fazla 1 yıl
Destek Miktarı: En fazla 1 Milyon ABD doları (Geri Ödemeli)
Destek Oranı: En fazla proje bütçesinin % 50'si

(3) İleri Teknoloji Projeleri: Türkiye'de öngörülen değerden orantısız temsil edildiği değerlendirilen teknoloji alanlarında (**Tarımsal atıklardan yüksek katma değerli biyoürün üretim ve teknolojileri, İleri malzeme teknolojileri ve hassas üretim teknikleri, Yenilenebilir enerji üretim, depolama ve dağıtımına yönelik teknolojiler)** "Teknolojik Ürün" ve "Teknolojik Proses İnovasyonu" kavramları çerçevesinde, bilgi birikimi projeyi gerçekleştiren firmada kalmak üzere, ticari değeri olan ürünlerin elde edildiği teknoloji geliştirme düzeyindeki Ar-Ge ve ticarileştirme faaliyetleri desteklenmesi amaçlanmaktadır. Sanayi kuruluşları ve yazılım şirketleri hedef kitledir (TTGV, İleri Teknoloji Projeleri Desteği).

Desteğin Kaynağı: TTGV
Proje Süresi: En fazla 3 yıl
Destek Miktarı: En fazla 3 Milyon ABD doları
Geri Ödeme Süresi: Geri Ödemeli

(4) Çevre Teknolojileri Desteği: Hedef kitlesi sanayi kuruluşları olan destek, temiz ve sürdürülebilir üretim anlayışı çerçevesinde üretim süreçlerinde asgari enerji, su ve hammadde tüketimi ile atık üretimi için teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan temiz üretim teknolojilerinin uygulanmasına yönelik uygulama projelerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi amacıyla verilmektedir.

Söz konusu destek kapsamında öncelikler, yerli teknoloji ve ekipman kullanımı ile yenilikçi ve/veya ileri teknoloji (malzeme, elektronik, yazılım, vb.) uygulamalarına verilmektedir.

Proje Süresi: En fazla 1,5 yıl
Destek Miktarı: En fazla 1.000.000 ABD doları
Destek Oranı: Proje Bütçesinin en fazla % 50'si
Geri Ödeme Süresi: 1 Yılı Geri Ödemesiz Toplam 4 Yıl (Faizsiz)
Hizmet Bedeli: TTGV Destek miktarının % 6'sı
Başvuru Şekli: Yapılan başvurular, 2 aylık dönemlerde yılda 6 kez değerlendirmeye alınmaktadır. Ancak, başvurular, başvuru ve değerlendirme takvimi dikkate alınarak yılın herhangi bir döneminde gerçekleştirilebilmektedir (TTGV, Çevre Teknolojileri Desteği).

Önemli Not:

➡ Diğer finans kaynaklarından hibe ve kredi alan projeler TTGV Çevre Desteklerinden yararlanabilmektedir.

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.ttgv.org.tr/content/docs/cevre-proje-destekleri-kilavuzu.pdf

(5) Enerji Verimliliği Destek Programı: Türkiye'nin enerji yoğun sektörlerinde rekabet gücünün korunması, enerjide dışa bağımlılığını ve sera gazı salınımlarının azaltılmasına katkı sağlanması ile sanayicinin ilgili faaliyetlerinin teşvik edilmesi amacıyla verilmektedir. Söz konusu destek ile aynı zamanda Enerji Verimliliği Kanunu ve Enerji Verimliliği Yönetmeliği ile belirlenen amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesine katkı sağlanması öngörülmektedir.

Destek kapsamında, öncelikler yerli teknoloji ve ekipman kullanımı ile yenilikçi ve/veya ileri teknoloji (malzeme, elektronik, yazılım, vb.) uygulamalarına verilmiştir (TTGV, Enerji Verimliliği Desteği).

Proje Süresi: En fazla 1,5 yıl

Destek Miktarı: 100.000 – 1.000.000 ABD doları

Destek Oranı: Proje Bütçesinin en fazla % 50'si

Geri Ödeme Süresi: 1 Yılı Geri Ödemesiz Toplam 4 Yıl (Faizsiz)

Hizmet Bedeli: TTGV Destek miktarının % 6'sı

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.ttgv.org.tr/content/docs/cevre-proje-destekleri-kilavuzu.pdf

(6) Yenilenebilir Enerji Destek Programı: Rüzgâr, güneş, biokütle, biyogaz ve jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi ile ilgili yatırım projelerinin uygun şartlarda desteklenmesi ile sera gazı salımlarının azaltılmasına katkı sağlanması amacıyla verilmektedir.

Söz konusu destek kapsamında, yerli teknoloji ve ekipman kullanımı, yenilikçi ve/veya ileri teknoloji (malzeme, elektronik, yazılım, vb.) uygulamaları ile üretilen enerjinin doğrudan sanayide kullanılması konularına öncelik verilmektedir (TTGV, Yenilenebilir Enerji Desteği).

Proje Süresi: En fazla 1,5 yıl

Destek Miktarı: En fazla 1.000.000 ABD doları

Destek Oranı: Proje Bütçesinin en fazla % 50'si

Geri Ödeme Süresi: 1 Yılı Geri Ödemesiz Toplam 4 Yıl (Faizsiz)

Hizmet Bedeli: TTGV Destek miktarının % 6'sı

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.ttgv.org.tr/content/docs/cevre-proje-destekleri-kilavuzu.pdf

(7) Stratejik Odak Konuları Projeleri (STOKP): Türkiye'deki mevcut sanayi yapısı, teknoloji, insan gücü birikimi ile uluslararası rekabet üstünlüklerine ait kriterler esas alınarak, hangi alanlarda teknolojik projeler yürütülmesinde fayda olduğu ve araştırma, teknoloji geliştirme ile inovasyon faaliyetlerinin, ülkemizde gelişip yaygınlaşması için alınması gereken tedbirleri tespit etme amacıyla yapılan projelerdir. Sanayi kuruluşlarının kendi aralarında veya bir üniversite veya kamu araştırma kurumuyla beraber hangi alanlarda ortak araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon projeleri yürütebileceklerini belirlemeye yönelik yapılabilirlik çalışmaları ile rekabet öncesi iş birliğine yönelik projeler de bu kapsamda değerlendirilen projelerdir.

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.ttgv.org.tr/tr/stratejik-odak-konulari-projeleri

*0312 265 02 72 numaralı telefonla Politika ve Proje Geliştirme Grubu'ndan ayrıntılı bilgi alınabilmektedir.

3.6. Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi (5746 No'lu Kanun Kapsamında Sağlanmakta Olan Ar-Ge Vergi Teşvikleri)

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Destek Türü: Ar-Ge

Destek Süresi: 31.12.2023 tarihine kadar

Başvuru: Destek kapsamında hesaplanan Ar-Ge indirimi, yıllık gelir ya da kurumlar vergisi beyannameleri ile geçici vergi beyannamelerinin ilgili satırına yazılmaktadır.

Söz konusu destek, **araştırma ve geliştirme faaliyeti yürüten işletme ve girişimcilere,** 12 Mart 2008 tarih ve 26814 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5746 no'lu Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun çerçevesinde, Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi iş birliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli iş gücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmek amacıyla verilmektedir.

Destek unsurları ise,

- Ar-Ge İndirimi
- Gelir Vergisi Stopajı Teşviki
- Sigorta Primi Desteği
- Damga Vergisi İstisnası
- Tekno-girişim Sermayesi Desteği
- Rekabet Öncesi İşbirliği Gelir Vergisi Desteği

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.gib.gov.tr/index.php? 1295

3.7. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP)

(1) Ekonomik Yatırımlar:

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı/Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü (TEDGEM)

Destek Türü: Yatırım

Destek Süresi: Yatırımlar Hibe sözleşmesinde belirtilen sürede tamamlanmalıdır.

Başvuru Şekli: Tarım İl Müdürlüklerine tek konuda başvuru yapılabilmektedir.

Söz konusu destek programı, kırsal kalkınma plan ve programları ve 2006-2010 Ulusal Tarım Stratejisi çerçevesinde, 15.02.2006 tarih ve 26081 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu Kararı ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 30.10.2009 tarih ve 27391 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Tebliği doğrultusunda uygulanmaktadır.

Destek, **81 ilde tarımsal ürünlerin işlenmesi alanında faaliyet gösteren; gerçek kişilere** (bireyler), **tüzel kişilere** (şirketler, tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler ile bunların üst örgütleri, sulama kooperatifleri ve köylere hizmet götürme birlikleri) doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulması amacıyla sağlanmaktadır.

Bu destek kapsamında tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik (bitkisel, hayvansal ve su ürünlerinin birincil işlenmesine, sadece sert kabuklu meyveler hariç) projeler desteklenmektedir.

Destek miktarı, gerçek kişiler için 100.000 TL, tüzel kişiler için 500.000 TL'dir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.tedgem.gov.tr/kkydp.asp

(2) Makine Ekipman Destekleri:

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı/Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü (TEDGEM)

Destek Türü: Yatırım

Destek Süresi: Hibe sözleşmesinin imzalanmasından sonra, mal alımları iki ay içerisinde tamamlanmaktadır.

Başvuru: Tarım İl Müdürlüklerine tek konuda başvuru yapılabilmektedir.

Söz konusu destek, 81 ilde tarımsal alanda faaliyet gösteren gerçek (bireyler) ve tüzel kişilere (şirketler, tarımsal amaçlı kooperatifler, birlikler ile bunların üst örgütleri) 2006-2010 Ulusal Tarım Stratejisi çerçevesinde tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin çiftçiler tarafından kullanımını yaygınlaştırarak, daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda ve bedenen çalışan çiftçilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini düşürerek uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir düzeye getirmek için makine ve ekipman alımının desteklenmesi amacıyla verilmektedir.

Tablo 12. Makine Ekipman Destekleri

Basınçlı sulama sistemlerinde	Diğer Makine ve Ekipman alımlarında;
a) Gerçek kişiler için 100.000 TL, b) Tüzel kişiler için 200.000 TL'dir. Ekipman alım tutarının % 50'sine hibe yoluyla destek verilmektedir.	a) Gerçek kişiler için 50.000 TL b) Tüzel kişiler 100.000 TL'dir. Ekipman alım tutarının % 50'sine hibe yoluyla destek verilir.

Ayrıntılı bilgi için: http://www.tedgem.gov.tr/kkydp.asp

3.8. Kredi Garanti Fonu Tarafından Sağlanmakta Olan Destekler

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Kredi Garanti Fonu (KGF)

Destek Adı: Kredi Garanti

Destek Türü: Yatırım, İşletme

Destek Süresi: Kredi vadesi boyunca

Başvuru: Bankalardan kredi alım aşamasında, KGF kefaletinden yararlanmak istediğinin KOBİ tarafından bildirilmesi ve dosyanın KGF'na gönderilmesine muvafakat verilmesi yeterlidir.

Söz konusu destek, KOBİ'lere kefalet sağlayarak yatırımlarının ve işletmelerinin finansmanında banka kredisi kullanmalarını mümkün hale getirmek amacıyla sağlanmaktadır.

Destek unsuru, kredi kefaleti'dir.

Önemli Not:

- Alınacak kredilerin en çok % 80'ine kadar kefalet verilmekte, bir KOBİ için en fazla 750.000 TL, bu KOBİ'nin doğrudan ya da dolaylı olarak risk grubu oluşturduğu işletmeler için ise maksimum 1 milyon TL olmak üzere bankalardan alacakları krediler için kefalet sağlanmaktadır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.kgf.com.tr/

3.9. Enerji Verimliliği Desteği

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Enerji Bakanlığı/Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü

Destek Türü: Yatırım, İşletme

Destek Süresi: Bütçede ödenek olması şartıyla taahhüdün gerçekleşmesini müteakip Genel Müdürlük bütçesinden destek ödemesi yapılmaktadır.

Başvuru: Her yıl Ocak ayında (Genel Müdürlük kararıyla Haziran ayına kadar uzatılabilmekte) Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü'ne yapılmaktadır.

Söz konusu destek, **elektrik üretim faaliyeti gösteren lisans sahibi tüzel kişiler dışındaki yıllık toplam enerji tüketimleri bin TEP ve üzeri olan ticaret ve sanayi odası, ticaret odası veya sanayi odasına bağlı olarak faaliyet gösteren ve her türlü mal üretimi yapan işletmelere,** 25 Ekim 2008 tarih ve 27035 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik" çerçevesinde, enerjinin etkin kullanımı, israfının önlenmesi, maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynakları ile kullanım verimliliğin artırılmasına yönelik verilmektedir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Tablo 13. Enerji Verimliliği Desteği Unsurları

Endüstriyel İşletmelerde Verimlilik Artırıcı Projeler (VAP)	Gönüllü Anlaşmalara Yönelik Projeler
Projesinde belirlenmiş bedeli en fazla 500.000 Türk Lirası olan Projelere	En Fazla 100.000 Türk Lirası

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.eie.gov.tr/duyurular/EV/mevzuat/EVmevzuat/Yonetmelik/Enerji_kaynaklarinin_ve_enerjinin_kullaniminda_verimliligin_artirilmasina_dair_yonetmelik.doc

3.10. Kısa Çalışma Ödeneği

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Türkiye İş Kurumu

Destek Türü: İşletme

Destek Süresi: En fazla üç ay

Başvuru: İşveren, İŞKUR internet sayfasından edinebileceği Kısa Çalışma Talep Formu'nu tanzim ederek Türkiye İş Kurumuna bildirimde bulunmak suretiyle başvurur.

Söz konusu destek **tüm işletmelere,** 10 Haziran 2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "İş Kanunu"nun 65. Maddesi, 31 Mart 2004 tarih ve 25419 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneğine İlişkin Yönetmelik" çerçevesinde, genel ekonomik kriz veya zorlayıcı sebeplerle geçici olarak işyerindeki işçilerin tamamının veya bir kısmının haftalık ortalama çalışma sürelerini en az üçte bir oranında azaltan veya işyerinde faaliyetini tamamen veya kısmen durduran işverenleri desteklemek üzere verilmektedir.

Destek unsuru, günlük kısa çalışma ödeneğinin miktarı, işsizlik ödeneğinin miktarı kadardır. Bu miktar sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının % 40'ı olup, bu miktar on altı yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin brütünün % 80'ini geçememektedir.

Ayrıca, kısa çalışma ödeneği aldığı süre içinde işçinin genel sağlık sigortasına ilişkin primleri İşsizlik Sigortası Fonu tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılmaktadır. Bu primler, sigorta primlerinin hesabında esas alınan en alt kazanç sınırı üzerinden hesaplanmakta, söz konusu dönemde kısa ve uzun vadeli sigorta primleri aktarılmamaktadır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.iskur.gov.tr/LoadExternalPage.aspx?uicode=statkisacalismauygulamala

3.11. Girişim Sermayesi Şirketleri

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: Vakıf Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş, İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., Istanbul Venture Capital Initiative (IVCI)
Destek Türü: Yatırım, İşletme
Destek Süresi: Sınır yok
Başvuru: Doğrudan girişim sermayesi şirketlerine

Söz konusu destek, 06.07.1993 tarih ve VIII/21 sayılı SPK Tebliği çerçevesinde, **önemli ekonomik kazanç getirme potansiyeli olan, genç, hızlı büyüyen şirketlere deneyimli profesyonellerce finansman sağlamak** amacıyla verilmektedir.

Destek unsuru, hedef kitle işletmelere **ortak olmak suretiyle** finansman ve deneyim desteği sağlamaktır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.rheagirisim.com/
http://www.isgirisim.com.tr/TR/index.asp
http://www.kobias.com.tr/
http://www.ivci.com.tr/Default.aspx?lang=tr

3.12. İş Melekleri Ağları

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: METUTECH-BAN Teknoloji Yatırımcıları Ağı, LabX ve Turkiye İş Melekleri Ağı
Destek Türü: Yatırım, İşletme
Destek Süresi: Sınır yok
Başvuru: Doğrudan Mevcut İş Melekleri Ağlarına

Söz konusu destek, yatırım gerçekleştiren, yüksek risk ve yüksek büyüme potansiyeli içeren işletmelere verilmektedir. Bahse konu işletmelere kurulma aşamasında veya kurulduktan hemen sonraki erken dönemlerinde yatırım yapan kişilere iş melekleri denmektedir. İş melekleri, yüksek kazançlara sahip, kendileri de birer girişimci olan kişilerdir. Karşılığında önemli finansal getiriler elde etmek için sahip oldukları finansal kaynakları, deneyim ve ilgi alanlarına giren kurulma aşamasındaki veya yeni kurulan şirketlere yatırmaktadırlar. İş melekleri yatırım yaptıkları şirketlerden hisse alıp, aktif olarak yönetimde söz sahibi olmayı yeğlemekte ve potansiyel gördükleri girişimcilere ve şirketlere her hangi bir teminat beklemeksizin yatırım yapıp yönetim desteği vererek yol göstermektedirler.

Destek unsuru, hedef kitle işletmelere ortak olmak suretiyle finansman ve deneyim desteğidir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında Verilen Destekler).

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.metutechban.org/
http://www.lab-x.org/
http://www.tima.biz/

3.13. KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: TÜBİTAK
Destek Türü: Ar-Ge
Destek Süresi: Proje bazında en fazla 18 ay
Destek Bütçesi: 400.000 (dört yüz bin) TL (Programa başvuruda bulunacak projenin toplam bütçesi bu miktar ile sınırlandırılmıştır.)
Programda Uygulanacak Destek Oranı: Her dönem için sabit olup % 75 olarak belirlenmiştir.
Başvuru: Proje başvuruları, dönemsel olarak açılan çağrılar kapsamında yapılmaktadır.

Söz konusu destek, KOBİ'lerin istenilen düzeyin altında kalan Ar-Ge faaliyetlerini ve dolayısıyla rekabet güçlerini artırmak, katma değeri yüksek ürün geliştirebilmeleri, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi, kurumsal araştırma ile teknoloji geliştirme kültürüne sahip olmaları, ulusal ve uluslararası destek programlarında daha etkin yer almaları hedefleriyle verilmektedir.

Önemli Notlar:

- Program kapsamında desteklenecek projeler, dönemsel desteklemeye esas harcama tutarına uygulanacak "destek oranı" ile desteklenmektedir.

- Programa başvuran projelerin azami bütçesi ile projelere uygulanacak destek oranı Bilim Kurulu tarafından belirlenmekte olup, belirlenen bütçe ve oranla ilgili değişiklik yapıldığı durumlarda TÜBİTAK tarafından TEYDEB internet adresinde yayımlanmaktadır.

- 1 Kasım 2010 tarihinde yürürlüğe girecek yeni "**TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Uygulama Esasları"** çerçevesinde bu bölümde söz konusu destek hakkında bilgi verilmiştir.

- Proje kapsamında ödemeleri yapılmış harcama ve giderler, TÜBİTAK tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde değerlendirildikten sonra, desteklemeye esas harcama tutarına destek oranı uygulanarak kuruluşa geri ödemesiz (hibe) destek sağlanır. Hibe destek tutarı, projede destek kapsamına alınan tutarın, destek oranı ile çarpılması ile hesaplanan değer olarak belirlenir (TÜBİTAK, TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı; TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Uygulama Esasları).

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.tubitak.gov.tr/home.do?sid=696&pid=478

3.14. Kamu Araştırmaları Grubu – KAMAG

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: TÜBİTAK
Destek Türü: Ar-Ge
Destek Süresi: Proje süresi en fazla 48 ay olabilmekte
Başvuru: KAMAG proje başvuruları için başvuru dönemi, her yıl TÜBİTAK tarafından belirlenmekte ve www.tubitak.gov.tr/kamu adresinde duyurulmaktadır.

10 Mart 2005 tarihli Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Kararı (BTYK) ile başlatılan söz konusu destek, küresel gelişmeler ile ülke öncelikleri dikkate alınarak, kamu kurumlarının Ar-Ge ile giderilebilecek ihtiyaçlarını karşılamak ve sorunlarına çözüm üretmek amacıyla bilim ve teknoloji alanlarında Ar-Ge projelerinin desteklenmesi amacıyla verilmektedir.

Desteğe, Bakanlıklar, müstakil müsteşarlıklar, müstakil genel müdürlükler, başkanlıklar, il ve büyük şehir belediyeleri, valilikler olmak üzere tüzel kişiliğe sahip kamu kurumları müşteri olarak başvuru yapabilmektedir. Kurumlar, ihtiyaçlarına yönelik projeler için, üniversiteleri, Kamu Ar-Ge birimlerini ve Ar-Ge yeteneği TÜBİTAK tarafından değerlendirilip, uygun bulunan özel kuruluşları proje yürütücüsü kuruluş olarak belirleyerek destek başvurusunda bulunabilmektedirler. Valilikler ve belediyeler, sadece kendi illerine özgü sorunlara veya ihtiyaçlara yönelik projelere müşteri olabilmektedir. Ülkenin diğer bölgelerini de ilgilendiren ulusal sorun ile ihtiyaçlara ilişkin konularda ise, söz konusu alanda yetkili en üst otorite olan kamu kurumunun "Müşteri Kurum" olarak proje sunması gerekmektedir.

Desteklenecek projeler için bütçe üst limiti bulunmamakta, proje yürütücüsü kurumlara proje bütçesi ile birlikte bütçenin % 10'u kadar Kurum Hissesi ödenmektedir. Kurum Hissesi, projenin yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamasında kurumun imkânlarından faydalanılması karşılığı proje maliyetine bağlı olarak TÜBİTAK tarafından hesaplanan ve projenin fiilen yürütüldüğü birimin Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılmak üzere proje bütçesine dahil edilen tutarı ifade etmektedir (TÜBİTAK, Kamu Araştırmaları Grubu – KAMAG).

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.tubitak.gov.tr/kamu
http://www.tubitak.gov.tr/kamag
http://www.tubitak.gov.tr/1007
TÜBiTAK Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı (1007 Programı)
Kamu Araştırmaları Grubu (KAMAG) Program Rehberi (KP-PR-02)

➡ Söz konusu 2 desteğin dışında TÜBİTAK tarafından verilen destekler Tablo 14'de sunulmuştur. Destekler hakkında http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=1&sid=337 sayfasından ayrıntılı bilgi alınabilir.

Tablo 14. TÜBİTAK Destekleri

TÜBİTAK DESTEKLERİ		
Desteğin Genel Adı	**İlgili Birim**	**Destekler**
Sanayi Ar-Ge Proje Destekleri	Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB)	1501 - Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı 1503 - Proje Pazarları Destekleme Programı 1507 - KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı 1508 - Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme Programı (Teknogirişim) 1509 - Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı
Akademik Ar-Ge Destekleri	Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB)	1001 Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı 1002 Hızlı Destek Programı 1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı 1008 - Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programı 1010 Evrensel Araştırmacı (EVRENA) Programı 1011 - Uluslararası Bilimsel Araştırma Projelerine Katılma Programı 1301 - Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP) Destekleme Programı 3501 Ulusal Genç Araştırmacı Kariyer Geliştirme Programı (Kariyer Programı)
Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı	Kamu Araştırmaları Grubu (KAMAG)	1007 Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı
Bilim ve Toplum Proje Destekleri	Bilim ve Toplum Daire Başkanlığı	4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destekleme Programı 4003 Bilim Merkezi Kurulması Destek Programı
AB Çerçeve Programları Destekleri	AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi (UKO)	Yeni Destek Programları: Konsorsiyum Oluşturma Amaçlı Seyahat Desteği Katılımı Özendirme Ödül Destek Desteği Proje Önerisi Ön-Değerlendirme Desteği
İkili ve Çoklu İşbirlikleri	İkili ve Çoklu İlişkiler Müdürlüğü	İkili İşbirliği / Proje Başvuru Çağrıları COST Programı Projeleri ESF - Avrupa Bilim Vakfı Projeleri

Kaynak: TÜBİTAK, Destekler.

3.15. AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programları Hibe Programı Uygulama Mekanizması

Desteği Veren Kurum/Uygulayıcı Birim: AB/DPT (hazırlık ve uygulama aşamaları), Merkezi Finans ve İhale Birimi (ihale)

Destek Türü: Hibe (KOBİ'lerin desteklenmesi, Çevre ve Küçük Ölçekli Altyapı ve Yerel Düzeyde Kurumsal Kapasitenin Oluşturulması)

Destek Süresi: Başvuru rehberlerinde yer almaktadır.

Destek Miktarı: KOBİ Hibe Programında başarılı bulunan projelere verilebilecek hibe miktarı; en fazla 100.000 Euro olup, başvuruda bulunacak KOBİ'lerin genelde % 50 nakdi yerli katkıda (eş finansman) bulunmaları gerekmektedir. Diğer hibe programlarında da proje başvurusunda bulunacakların, teklif çağrısı başvuru rehberinde belirtilen miktarda finansman katkısında bulunması ve bunu garanti etmesi gerekmektedir.

Başvuru: Her bir öncelik alanı için farklı tarihlerde **"Proje Teklif Çağrıları"** yapılmaktadır. Teklif çağrıları, **Başvuru Rehberleri** ile birlikte yayımlanmakta olup, teklif çağrıları ve bilgilendirme kampanyalarına ilişkin duyurular, DPT ve Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu internet sayfaları ile ulusal/yerel basında yer almaktadır.

Avrupa Birliği ve Türkiye Mali İşbirliği kapsamında yürütülen bölgesel kalkınma programlarında belirlenen öncelik alanlarında hibe programı uygulamasıyla projeler desteklenmekte olup, programların öncelik alanlarında belirlenecek şartlara uygun olarak hazırlanan başarılı projeler hibeden yararlanmaktadır.

Bölgesel kalkınma programlarının hedeflerine ve belirlenen öncelik alanlarına uygun olan ve her program için özel olarak hazırlanan başvuru rehberlerinde belirtilen şartları taşıyan projeler desteklenmektedir. Hibe desteği istenen faaliyetle ilgili öncelikli olarak, ilgili bölgesel program kapsamındaki illerin sınırları içinde yürütülmesi koşulu aranmaktadır. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) ise doğrudan gelir artırıcı nitelikte olmayan faaliyetlerine hibe verilebilmektedir.

Hibeden,

- Yerel yönetimler (belediye, il özel idaresi, köy tüzel kişiliği, muhtarlıklar),
- KOBİ'ler,
- Sivil toplum kuruluşları ve ilgili tüm yerel inisiyatifler,
- Sanayi, ticaret, ziraat, meslek oda ve kuruluşları, vakıflar, dernekler, sendikalar, kooperatifler,
- Üniversiteler, araştırma enstitüleri ve eğitim kurumları

yararlanabilmektedir. Hibe Başvuru Rehberinde aksi belirtilmedikçe kamu kurum ve kuruluşları hibeden yararlanamamakta ancak projelerin hazırlanması ve uygulanmasına destek verebilmekte, bu

amaçla "iştirakçi" olabilmektedir (DTP, AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programları Hibe Programı Uygulama Mekanizması).

Ayrıntılı bilgi için:

www.dpt.gov.tr

www.cfcu.gov.tr

www.deltur.cec.eu.int

3.16. Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı (Competitiveness and Innovation Programme-CIP)

Söz konusu program, *AB'nin Lizbon Hedefleri kapsamında* 2007-2013 yılları için öngörülen **büyüme ve istihdam** hedeflerine ulaşılması için oluşturulan bir topluluk programı olup,

- İşletmelerin ve özellikle KOBİ'lerin rekabet edebilirliğini artırmak,
- Eko-yenilik de dâhil olmak üzere yenilikleri desteklemek,
- Rekabet gücü yüksek, yenilikçi ve kapsamlı bir Bilgi Toplumunun gelişimine hız vermek,
- Ulaşım da dâhil olmak üzere tüm sektörlerdeki yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını teşvik etmek amaçlanmaktadır.

Program üç temel alt başlıktan oluşmakta olup, Avrupa çapındaki toplam bütçesi yaklaşık **3,6 Milyar Avro**'dur.

(1) Girişimcilik ve Yenilik Özel Programı (EIP-Entrepreneurship and Innovation Programme); 2.17 milyar Avro bütçeli alt bileşen Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

(2) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Politikaları Destek Programı (ICT-Policy Support Programme); 728 milyon Avro bütçeli, bu alt bileşen Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı- Bilgi Toplumu Dairesi tarafından yürütülmektedir.

(3) Avrupa Akıllı Enerji ve Teknoloji Programı (IEE-Intelligent Energy Europe Programme); 727 milyon Avro bütçeli bu alt bileşen, Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı'nın birinci alt bileşeni olan **Girişimcilik ve Yenilik Programı (EIP)** kapsamında KOBİ'lere yönelik olarak geliştirilecek yenilikçi projelere destek sağlayacak **Eco-Innovation Proje Teklif Çağrısı,** AB üyesi 27 ülkeye, aday ülkelere ve EFTA ülkelerine açık olup, Avrupa Komisyonu tarafından 19 Nisan 2010 tarihinde duyurulmuştur.

Söz konusu destek kapsamında farklı sektörlerde çevresel etkileri azaltıcı veya ortadan kaldırıcı projeler ile kaynakların en uygun kullanımına katkı sağlayacak yenilikçi özel sektör projelerinin desteklenmesi amaçlanmakta olup, piyasaya ilk kez sunulacak ve piyasa koşullarında ihtiyaç duyulan Eko-inovasyon projelerini kapsamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşma amacı güden her türlü kayda değer yenilikçiliği içermektedir. Destek ile, çevre üzerindeki olumsuz etkilerin en aza indirilmesi ve doğal kaynakların enerji de dahil olmak üzere daha verimli şekilde kullanılması amaçlanmaktadır.

Proje tüm tüzel kişilerin başvurularına açık olup, **KOBİ'lere öncelik verilmektedir.** Projenin kaç ortak tarafından oluşturulacağına veya kaç ülkeyi içereceğine dair bir kısıtlama getirilmemiş olup, tek ortaklı projeler bile desteklenebilmektedir. Program kapsamında,

- Malzeme Geri Dönüşümü (Material Recycling),
- İnşaat ve Yapı Sektörü (Building and Construction Sector),
- Gıda ve İçecek Sektörü (Food and Drink Sector) ve
- Çevreye Duyarlı İşletmeler *ve* Akıllı Satın Alma (Greening Business and Smart Purchasing)

olmak üzere 4 öncelikli alan belirlenmiştir.

Önemli Notlar:

➡ Piyasaya ilk kez sunulacak ve piyasanın ihtiyaçlarına yanıt veren projeler desteklenmektedir. Proje kapsamında ortaya çıkacak ürün ile piyasanın genişletilmesi ya da yeni piyasaların oluşturulması ve projenin, projeyi sunacak işletmenin veya işletmelerin dünya piyasalarındaki rekabet edebilirliğine katkı sağlaması gereklidir.

➡ CIP Programı kapsamında AB üyesi ülkelerden veya diğer ülkelerden ortaklar ile başvuru zorunluluğu bulunmamaktadır.

Destek Süresi: Uygulanacak projeler **36 aydan** fazla olamamaktadır.

Destek Bütçesi: Bütçe yaklaşık olarak **35.020.000 Avro**'dur. Program kapsamında projeler için alt veya üst limit belirlenmemiştir.

Başvuru: Avrupa Komisyonu CIP Programı Uygulama Ajansına yapılmaktadır.

Programa tüzel sahibi olan tüm kuruluşlar başvuru yapabilmektedir.

- Ülkemizdeki KOBİ'ler veya KOBİ'leri temsil eden Sanayi ve Ticaret Odaları,
- İhracatçı Birlikleri,
- İş Adamı Dernekleri veya Vakıfları,
- Üniversiteler,
- Araştırma Merkezleri,
- Enstitüler vb. kuruluşlar (Avrupa İşletmeler Ağı Anatolia, Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı (RYP) Oluşum Süreci; TÜBİTAK, Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı (RYP)).

Ayrıntılı bilgi için:

http://ec.europa.eu/environment/eco-innovation/index_en.htm

4. TARIMSAL DESTEKLER

İlk bölümde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü koordinesinde üreticiye sunulan tarımsal destekler sunulmuş, ikinci bölümde ise AB Katılım Öncesi Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) hakkında bilgi verilmiştir.

4.1. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarafından Verilen Tarımsal Destekler

4.1.1. Alan Bazlı Tarımsal Destekler

4.1.1.1. Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Desteği

Söz konusu destek kapsamında Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde kamu tüzel kişileri hariç, 2010 yılı Çiftçi Kayıt Sistemine dahil olan çiftçilere alan bazlı olarak mazot, gübre ve toprak analizi destekleme ödemesi yapılmaktadır.

Tablo 15. Mazot ve gübre destekleme ödemeleri (üç ana ürün grubunda alan bazlı olarak)

Ürün Grupları	Mazot Desteği (TL/dekar)	Gübre Desteği (TL/dekar)
Süs Bitkileri, Özel çayır Mera ve Orman Emvali Alanları	2	3
Hububat, Yem Bitkileri, Baklagiller, Yumru Bitkiler, Sebze, Meyve Alanları	3,25	4,25
Yağlı Tohumlu Bitkiler ve Endüstri Bitkiler Alanları	5,5	5,5

Kaynak: Çiftçi Kayıt Sistemine Dahil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2010/10)

Desteğe İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı: 26.02.2010 tarih ve 27505 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/118 Çiftçi Kayıt Sistemine Dahil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılması ile Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamalarına Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar

Desteğe İlişkin Tebliğ: 18.03.2010 tarih ve 27525 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemine Dâhil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2010/10)

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.tugem.gov.tr/document/mazot_gubre_destegi.html

4.1.1.2. Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları Desteği

Organik tarım ve iyi tarım uygulamaları yapan çiftçilere, Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca ilgili kayıt sistemlerinde oluşturulacak icmaller üzerinden 2010 yılı için 2011 yılında destekleme ödemesi yapılmaktadır.

Desteğe İlişkin Bakanlar Kurulu Kararları: 26.02.2010 tarih ve 27505 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/118 Çiftçi Kayıt Sistemine Dâhil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılması ile Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamalarına Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar

Desteğe İlişkin Tebliğler: 20.06.2010 tarih ve 27617 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Organik Tarım Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2010/24)

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.tugem.gov.tr/document/organik_iyitarim_destekleme.html

4.1.1.3. Alternatif Ürün Desteği

Desteklemelerden, kamu tüzel kişileri hariç, çiftçi kayıt sisteminde özlük, ürün ve arazi bilgileri kayıtlı olan, tütün üretiminden vazgeçerek alternatif ürün yetiştirmeyi tercih eden ve Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Anonim Şirketi (TEKEL)'nin Yaprak Tütün Alım ve İşletme Müdürlükleri ile 2008 yılında sözleşme imzalamış Adıyaman, Batman, Bitlis, Burdur, Diyarbakır, Hatay, Mardin, Muş ve Trabzon illerindeki tütün üreticileri, yılda bir defaya mahsus olmak üzere 2009, 2010 ve 2011 yıllarında yararlanmaktadır.

Desteğe İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı: 14.11.2008 tarih ve 27054 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2008/14265 Tütün Üretiminden Vazgeçip Alternatif Ürün Yetiştiren Üreticilerin Desteklenmesine Dair Karar

Desteğe İlişkin Tebliğler:

- 31.12.2008 tarihli ve 27097 Mükerre *6* sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tütün Üretiminden Vazgeçip Alternatif Ürün Yetiştiren Üreticilerin Desteklenmesine Dair Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2008/71)

- 25.01.2009 tarihli ve 27121 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tütün Üretiminden Vazgeçip Alternatif Ürün Yetiştiren Üreticilerin Desteklenmesine Dair Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2009/18)

- 17.02.2010 tarihli ve 27496 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tütün Üretiminden Vazgeçip Alternatif Ürün Yetiştiren Üreticilerin Desteklenmesine Dair Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2010/3)

Ayrıntılı bilgi için:
http://www.tugem.gov.tr/document/alternatif_urun_destegi.html

4.1.1.4. Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme

Söz konusu destek ile ruhsat verilen sahalarda fındık yetiştiriciliği yapan üreticiler ile ruhsatsız alanlarda fındık bahçelerini sökerek alternatif ürüne geçen üreticilerin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararları:

- 15.07.2009 tarihli ve 27289 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2009/15201 Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Karar
- 27.10.2009 tarihli ve 27389 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2009/15531 Fındık Alanlarının Tespitine Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar
- 10.04.2010 tarihli ve 27548 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/262 Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar

Tebliğler:

- 26.08.2009 tarihli ve 27331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2009/50)

- 22.04.2010 tarihli ve 27560 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Fındık Üreticilerine Alan Bazlı Gelir Desteği ve Alternatif Ürüne Geçen Üreticilere Telafi Edici Ödeme Yapılmasına Dair Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2010/15)

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.tugem.gov.tr/document/findik_alan_bazli_destek.html

4.1.2. Fark Ödemesi Destekleri

Kütlü pamuk, yağlık ayçiçeği, soya fasulyesi, kano, dane mısır zeytinyağı, aspir, yaş çay ile hububat ve baklagil destekleri şeklinde verilmektedir.

Bakanlar Kurulu Kararları:

- 02.03.2010 tarihli ve 27509 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/159 Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre 2010 Yılı Ürünleri Fark Ödemesi Desteğine Dair Karar
- 19.06.2010 tarihli ve 27616 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre 2010 Yılı Yaş Çay Ürünü Fark Ödemesi Desteğine Dair Karar

Tebliğler:

- 05.06.2010 tarihli ve 27602 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre 2010 Yılı Ürünü Yağlı Tohumlu Bitkiler Fark Ödemesi Desteğine İlişkin Bakanlar Kurulu Uygulama Tebliği (No: 2010/23)
- 27.08.2010 tarihli ve 27685 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre 2010 Yılı Ürünü Hububat ve Baklagil Fark Ödemesi Desteğine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı Uygulama Tebliği (No: 2010/41)

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.tugem.gov.tr/document/prim_destegi.html
http://www.tugem.gov.tr/document/yas_cay_destegi.html

4.1.3. Hayvancılık Destekleri

Ülkemizde hayvancılığın geliştirilmesi ve desteklenmesine ilişkin olarak verilmektedir. Destek kapsamında ve 2010/158 Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Karar çerçevesinde, Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği çerçevesinde Hayvan Kayıt Sistemine (Türkvet) ve Soykütüğü - Önsoykütüğü Sistemi veri tabanına (e-Islah) kayıtlı, kültür ırkı veya kültür ırkı melezi en az beş baş anaç sığıra sahip, bu Kararın 3 üncü maddesinde belirtilen ve ulusal düzeyde üst örgütlenmesini tamamlamış bir hayvancılık örgütüne üye olan yetiştiriciler ile Hayvan Kayıt Sistemine kayıtlı dişi mandaya sahip olan yetiştiricilere, anaç sığır için soy kütüğüne kayıtlı olanlara farklı olmak üzere hayvan başına ödeme yapılmaktadır.

Anaç sığır başına ödeme birim miktarları, 200 başa kadar tam olarak, 200 baş ile 500 baş arası için %50'si, 500 baş ve üzeri için ise %25'ine karşılık gelen tutarın ödenmesi suretiyle uygulanır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş hayvancılık faaliyeti yürüten tarımsal amaçlı kooperatifler tek işletme kabul edilir.

Bakanlar Kurulu Kararları:

- 02.03.2010 tarihli ve 27509 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/158 Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Karar
- 31.10.2009 tarihli ve 27392 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2009/15498 Güneydoğu Anadolu Projesi Eylem Planı Kapsamındaki İllerde Süt Sığırcılığı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar
- 22.01.2010 tarihli ve 27470 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/34 Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Etçi ve Kombine Irklarla Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar
- 29.06.2010 tarihli ve 27626 sayılı Resmi gazetede yayımlanan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

Tebliğler:

- 10.04.2010 tarihli ve 27548 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (No: 2010/13)
- 20.11.2009 tarihli ve 27412 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Güneydoğu Anadolu Projesi Eylem Planı Kapsamındaki İllerde Süt Sığırcılığı Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (No: 2009/57)
- 25.02.2010 tarihli ve 27504 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Doğu Anadolu Projesi Kapsamındaki İllerde Etçi ve Kombine Irklarla Kurulacak Damızlık Sığır İşletmesi Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (No: 2010/4)
- 06.04.2010 tarihli ve 27544 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Çiğ Sütün Değerlendirilmesine Yönelik Destekleme Uygulama Esasları Tebliği (No: 2010/11)

Hayvancılık Sektörüne Yönelik Yeni Bir Destek: Hayvancılığa Sıfır Faizli Kredi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen yeni ve ülkemiz hayvancılığı için önemli bir projeyle girişimcilere sıfır faizli yatırım ve işletme kredisi verilmeye başlanmıştır. Bakanlığın söz konusu projesi ile **34 bin kişiye** yeni istihdam imkanı sağlanması, ülke ekonomisine de yıllık **4.858.200.000 TL'lik katkıda** bulunulması beklenilmektedir. Desteğe (Proje) ilişkin uygulamaya **01 Ağustos 2010** tarihi itibariyle başlanılmıştır. Proje, finansal boyutu ve uygulamadaki birtakım özellikleri ile Cumhuriyetimiz tarihinin **"ilk"**lerinden olma özelliğini taşımaktadır.

Hayvancılığa Sıfır Faizli Kredi Desteğine İlişkin Özet Bilgiler

Desteğin (Projenin) Adı: Hayvancılığa Sıfır Faizli Kredi

Desteği Veren Kurum: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

Desteğin Verildiği Bölge: Ülke Geneli

Desteğin Başlama Tarihi: 01 Ağustos 2010

Desteğin (Projenin) Kapsamı: Yatırım Kredileri ve İşletme Kredisi olmak üzere 2 kapsamdan oluşmaktadır.

1. Yatırım Kredileri ve Geri Ödeme:

- Projenin "Yatırım Kredileri" ahır, ağıl yapma, süt sağım tesisi kurma ve hayvan alımını kapsamaktadır.
- Bu krediyle süt sığırcılığı, damızlık etçi sığır yetiştiriciliği, koyun ve keçi yetiştiriciliği, büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve manda yetiştiriciliğine "**sıfır faizli kredi"** verilecektir.
- Kredinin geri ödemesi **7 yılda** yapılacaktır.
- Limitinin **7.500.000 TL** olacağı kredi, en üst limitten alındığında yaklaşık **bin baş damızlık hayvan alımını** karşılayabilecektir.

2. Sıfır Faizli İşletme Kredisi ve Geri Ödemesi:

- **"Büyükbaş Besi Hayvanı"** alımı ve yem temininde kullandırılacak bu kredi ise **2 yılda** geri ödenecektir.
- Müracaatçı başına **3.000.000 TL** olarak belirlenen kredi ile üst limit krediyi kullanan bir yatırımcı yaklaşık **1000 adet** "**Büyükbaş Besi Hayvanı"** besleyebilecektir.

Kredi Üst Limiti:

- Yatırım kredilerinde; 7.500.000 TL.,
- İşletme Kredilerinde (Sığır Besiciliği); 3.000.000 TL.

Kredi Planlaması:

- 2.000.000 Baş Damızlık Koyun-Keçi,
- 100.000 Baş Damızlık Sığır-Manda,
- 600.000 Baş Besi Sığırı için "0" faizli kredi verilecektir.

Yararlanma Koşulları:

- Süt Sığırcılığı ve Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği konularında; En az 10 baş,
- Damızlık Etçi Sığır ve Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği konularında; En az 50 baş kapasiteye sahip işletmeler yatırım kredisi için,
- Büyükbaş Hayvan Besiciliği konusunda; En az 10 baş kapasiteye sahip işletmeler işletme kredisi için Ziraat Bankası veya Tarım Kredi Kooperatiflerine başvurabilmektedirler.

Başvuru ve Ayrıntılı Bilgi İçin: Projeden yararlanmak isteyen vatandaşların, Ziraat Bankası Şubeleri ile Tarım Kredi Kooperatifleri Bölge Müdürlüklerine başvurmaları gerekmekte olup, konu ile ilgili Tarım

ve Köyişleri Bakanlığı'nın İl ve İlçe Müdürlüklerinden bilgi alınabilmektedir (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Hayvancılıkta %100 Faiz İndirimli (0 Faizli) Kredi Uygulaması Başlatılmıştır.)

4.1.4. Kırsal Kalkınma Destekleri

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından, kırsal kalkınma plan ve programları ile 2006 -2010 Ulusal Tarım Stratejisi çerçevesinde, doğal kaynaklar ve çevrenin korunması dikkate alınarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulması amacıyla **"Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı"** uygulamaya geçirilmiştir.

Program kapsamında, tabandan yukarıya doğru yaklaşımla katılımcılığı sağlayan, yerel kapasiteyi ve örgütlenmeyi geliştiren, istihdam yaratma potansiyeli olan, üretici gelirlerini artıran ve çeşitlendiren, tarıma dayalı küçük ve orta ölçekli sanayinin gelişmesini ve yaygınlaştırılmasını esas alan projelerin yanı sıra kırsal altyapının rehabilitasyonuna yönelik projeler desteklenmekte olup, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında yürütülecek olan **"Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Programı"** uygulamaları için 81 il kapsamında kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak için gerçek ve tüzel kişilerin değerlendirilme sonucunda uygun bulunan hibeye esas proje tutarlarının,

- Ekonomik yatırımlara yönelik olanlarında % 50'si (elli),
- Toplu basınçlı sulama sistemine yönelik olanlarında ise %75'i (yetmiş beş)

hibe desteği olarak program bütçesinden karşılanmaktadır.

Bakanlar Kurulu Kararı: 18.4.2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununa ve 15.2.2006 tarihli ve 26081 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2006/10016 sayılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tebliğ: 30 Ekim 2009 tarihli ve 27391 Sayılı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Çerçevesinde Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkındaki Tebliğ (Tebliğ No: 2009/47)

Ayrıntılı bilgi için:

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, Kırsal Kalkınma Yatırımların Desteklenmesi Programı (KKYDP), http://www.tedgem.gov.tr/kkydp_genel.htm.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Rehberi (Ekonomik Yatırımlar ve Toplu Basınçlı Sulama Sistemi Yatırımları için) (V. Etap).

Tablo 16. KKYDP kapsamında 5. Etap il öncelik konuları

İller	5.Etap İl Öncelik Konuları
Aydın	1-Tüm bitkisel ürünlerin işlenmesi, değerlendirilmesi, ambalajlanması, paketlenmesi, depolanması 2-Tüm hayvansal ürünlerin (balık, yumurta, bal, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri vs) 3-Basınçlı (yağmurlama ve damla) sulama sistemlerinin kurulması
Denizli	1-Alternatif Enerji Kaynaklı Sera Yapımı 2-Bitkisel ürün işleme, paketleme ve depolama 3-Hayvansal ürün ve hayvansal gübre işleme, paketleme ve depolama
Muğla	1-Hayvansal ürünlerin işlenmesi, ambalajlanması, paketlenmesi ve depolanması 2-Bitkisel ürünlerin işlenmesi, ambalajlanması, depolanması ve alternatif enerji kaynaklı seraların yapılması 3-Mevcut sulama sisteminin basınçlı sulama sistemlerine dönüştürülmesi

Kaynak: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, KKYDP 5. Etap İl Öncelikleri Konuları

4.1.5. Tarım Destekleri Sigortası

"Tarım Sigortaları Havuzuna Devlet Tarafından Taahhüt Edilecek Hasar Fazlası Desteğine İlişkin Karar"da yer alan hüküm kapsamında, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendine istinaden Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulu tarafından onaylanan **"Risk Paylaşımı ve Reasürans Planı"**na göre;

Tarım Sigortaları Havuzu tarafından 01.01.2010-31.12.2012 tarihleri arasında akdedilen sigorta sözleşmelerinden kaynaklanan, ancak reasürans ve retrosesyon yoluyla transferi yapılamayan risklerin her bir yıl itibarıyla hasar prim oranı;

- %75 ile %150 arasında kalan kısmı için %18 oranında,
- %150'yi aşan kısmı için ise %33 oranında,
- Münhasıran don riski ile ilgili olarak %200'ü aşan kısmı için tamamı itibarıyla,

hasar fazlası desteği olarak taahhüt edilmektedir.

"Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar"da ise havuz tarafından teminat altına alınacak ürünler ve riskler belirtilmektedir.

Bakanlar Kurulu Kararları:

- 29.12.2009 tarihli ve 27447 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2009/15688 Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar,
- 04.03.2010 tarihli ve 27511 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2010/96 Tarım Sigortaları Havuzuna Devlet Tarafından Taahhüt Edilecek Hasar Fazlası Desteğine İlişkin Karar.

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.tugem.gov.tr/document/tarim_sigortasi_destek.html

4.2. AB Katılım Öncesi Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD)

Avrupa Birliği (AB) tarafından, ihtiyaç ve daha önce yaşanan deneyimleri dikkate alarak 2007–2013 dönemi için Katılım Öncesi Aracı (IPA) adı altında yeni bir program uygulamaya konulmuştur. IPA Programı kapsamında beş farklı bileşen bulunmakla birlikte kırsal kalkınma bileşeni olan IPARD'dır. IPARD, Ortak Tarım Politikası (OTP) ile ilgili müktesebatın hazırlanmasına ve aday ülkelerdeki tarım sektörünün sürdürülebilir bir şekilde adaptasyonu için sorunların çözümüne katkıda bulunmaktır. Bu bağlamda desteklenecek faaliyetlerde öncelikler; pazar verimliliği, kalite ve sağlık standartlarının iyileştirilmesi ile kırsal alanlarda yeni istihdam oluşturulmasıdır (Yıldız, 2006).

Türkiye için IPA Kırsal Kalkınma Programı (IPARD Program) ülkenin kırsal kalkınma bağlamında katılım öncesi dönemdeki öncelikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarlanmış olup, 2007-2013 yıllarını içeren 9 uncu Kalkınma Planı, 2006-2010 yıllarını içeren Tarım Stratejisi ve Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi öncelikleri yanında Avrupa Birliği'nin Çok Yıllı Gösterge Planlama Belgesi'nin stratejik öncelikleri de göz önüne alınmıştır (IPARD Hibe Programı, Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni İçin Hazırlanan Kırsal Kalkınma Programı).

IPARD desteklemeleri için odaklanılan alanlar;

- Süt Üreten Tarımsal İşletmeler,
- Et Üreten Tarımsal İşletmeler,
- Beyaz Et Üreten Tarımsal İşletmeler,
- Süt & Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması (şirketler için),
- Süt Ürünlerinin İşlenmesi & Pazarlanması (Kooperatifler İçin),
- Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması – Kırmızı Et - I ,
- Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması – Kırmızı Et – II,
- Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması – Beyaz Et,
- Meyve ve Sebze Ürünlerinin İşlenmesi,
- Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması,
- Üretici Gruplarının Kurulması,
- Çiftlik Faaliyetlerinin Geliştirilmesi,
- Yerel Ürünler ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi,
- Kırsal Turizm,
- Kültür Balıkçılığı.

Söz konusu öncelik alanları için iller, başvuru kriterleri ve alt ve üst limiti ile birlikte destek miktarı belirlenmektedir. IPARD Programının uygulamasının birinci ve ikinci aşaması için seçilen tüm iller, tedbir kapsamında yer almaktadır. Çünkü, IPARD illerinde üretici grupları yeteri kadar gelişmemiş olup, desteklenmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Önemli Not:

➡ Güney Ege Bölgesinin illeri IPARD için belirlenen ilk dönemde yer almamakla birlikte, Aydın ve Denizli ikinci uygulama döneminde yer almaktadır.

Ayrıntılı bilgi için:

http://www.ipard.com.tr/

http://www.tkdk.gov.tr/UygulamaDonemi.aspx

5. BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARI TARAFINDAN VERİLEN DESTEKLER

Bölgesel kalkınma ajansları yerel kaynakların etkin ve yerinde kullanımı, yerel potansiyelin harekete geçirilmesi, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğinin geliştirilmesi, ulusal kalkınma plânı ve programlarında öngörülen ilke ile politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmenin hızlandırılması, sürdürülebilirliğinin sağlanması, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltılması amacıyla kurulmuş olan, ulusal düzeyde koordinasyonundan Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatının sorumlu olduğu tüzel kişiliği haiz kurumlardır (Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun).

Bölgesel Kalkınma Ajansları tarafından verilen destekler, mali ve teknik destekler olarak ikiye ayrılmaktadır. Bir Bölgesel Kalkınma Ajansının sağlayabileceği mali destekler; doğrudan finansman desteği, faiz desteği ve faizsiz kredi desteği olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Doğrudan finansman desteği ise, proje teklif çağrısı, doğrudan faaliyet desteği ve güdümlü proje desteği olmak üzere üç destekten oluşmaktadır. Bu bölümde sunulan bilgiler Başbakanlık Devlet Planlama Müsteşarlığı tarafından hazırlanan Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzunda yararlanılarak sunulmuştur.

Şekil 1. Ajanslar Tarafından Sağlanabilen Destekler

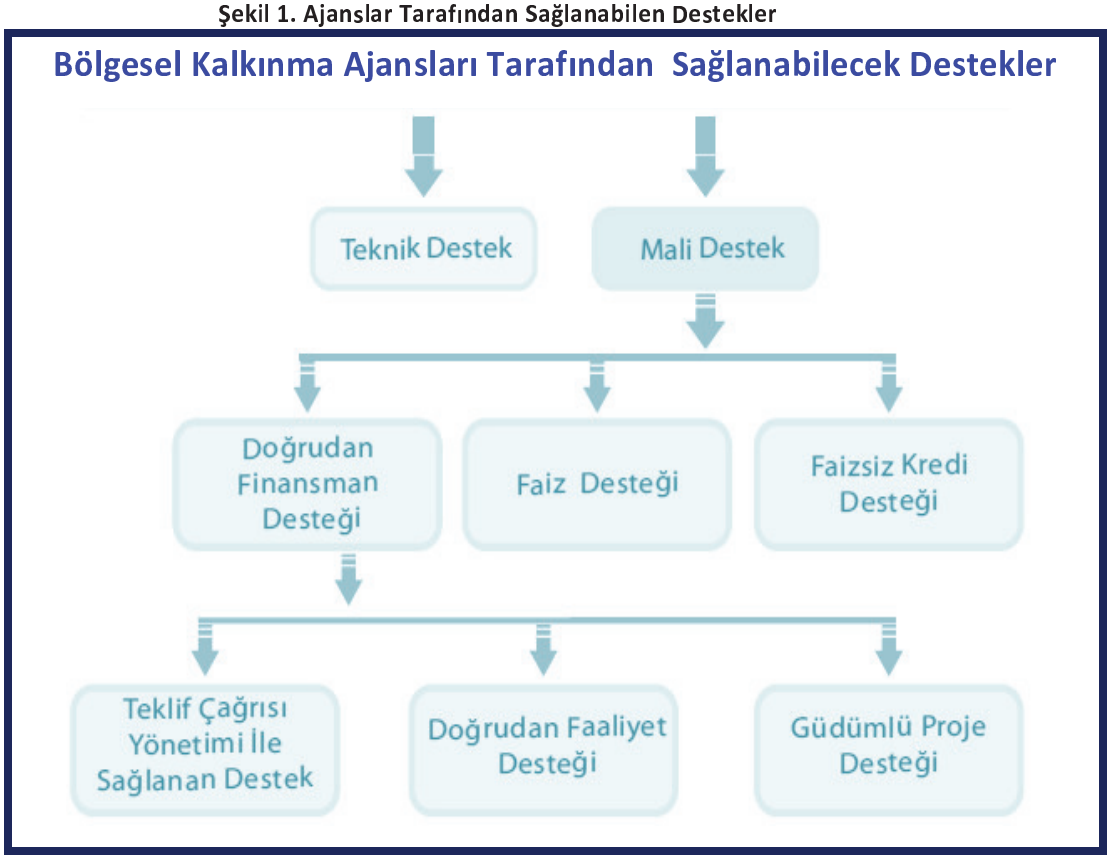

5.1. Mali Destekler

5.1.1. Doğrudan finansman desteği

Doğrudan finansman desteği, Ajansın ilgili mevzuatla belirtilenen usul ve kurallar çerçevesinde, belli proje ve faaliyetlere yaptığı karşılıksız yardımlardan oluşmaktadır.

Söz konusu destek, esas itibarıyla Ajansın ***proje teklif çağrısı yöntemiyle*** kullandırdığı desteklerden oluşmaktadır. Ancak Ajans bazı durumlarda istisnai olarak, proje teklif çağrısı yapmaksızın ***doğrudan faaliyet desteği*** ve ***güdümlü proje desteği*** şeklinde de doğrudan destek sağlayabilmektedir. Bahse konu destekler, Ajansın proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerinden bazılarını hafifletmek veya proje hazırlık sürecini doğrudan yönetmek amacıyla verdiği desteklerdir.

5.1.1.1. Proje Teklif Çağrısı Yöntemi

Ajans, belirli dönemler itibarıyla planlanan destek programları kapsamında, proje teklif çağrısı yöntemiyle proje karşılığı mali destek sağlayabilmektedir.

Proje teklif çağrısı, belirli bir destek programı kapsamında, nitelikleri net bir şekilde belirlenmiş olan potansiyel başvuru sahiplerinin, önceden belirlenen konu ve koşullara uygun olarak proje teklifi sunmaya davet edilmesidir.

Destek Bütçesi: Her bir destek programında, program bütçesi ve proje bütçesi olmak üzere iki türlü bütçe söz konusudur.

Program bütçesi; ilgili destek programı kapsamında desteklenecek olan projelerin tümüne tahsis edilebilecek toplam tutardır.

Proje bütçesi; destek programı kapsamında her bir müstakil projeye, proje faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere tahsis edilen tutardır.

Destek Miktarı: Ajans tarafından her bir proje başına verilebilecek azami ve asgari mali destek miktarları, destek programının kendine özgü koşullarına göre farklılık gösterebilmektedir. Ajans tarafından küçük ölçekli altyapı projelerine verilecek mali destek toplamı, Ajansın ***yıllık gider bütçesinin yüzde yirmisini,*** proje başına verilecek azami destek tutarı ise **bu miktarın *yüzde yirmi beşini* geçemez.**

Önemli Not:

➡ Küçük ölçekli altyapı proje teklif çağrıları için Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinde[2] belirtilen bütçe ve proje limitleri, söz konusu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren iki yıl uygulanmaz.

Eş Finansman: Ajans tarafından desteklenen projelerde, proje maliyetlerinin bir bölümü yararlanıcı tarafından karşılanmalıdır ve söz konusu miktar eş finansman olarak adlandırılmaktadır. Yararlanıcı, proje eş finansmanını, proje ortaklarından, iştirakçilerden ve/veya üçüncü taraflardan sağlayacağı nakdi katkılar ile karşılayabilmektedir.

Tablo 17. Proje Teklif Çağrısında Eş Finansman Katkısı

Proje Türü	Eş Finansman Katkısı
Küçük ölçekli altyapı projeleri dışındaki projelere yararlanıcı tarafından sağlanacak	Proje toplam uygun maliyetlerinin *en az yüzde yirmi beşi* ➡ *Ancak çeşitli şartlarda (başvuru rehbelerinde de belirtilmek kaydıyla)* proje uygun maliyetlerinin *yüzde onuna* kadar azaltılabilmektedir.
Küçük ölçekli altyapı projeleri	Projenin toplam uygun maliyetlerinin *en az yüzde ellisi, en fazla ise yüzde yetmiş beşi* kadar ➡ *Ancak çeşitli şartlarda (başvuru rehberlerinde de belirtilmek kaydıyla)* proje uygun maliyetlerinin *yüzde yirmi beşine* kadar azaltılabilmektedir.
Teklif çağrısının türü ve projelerin niteliğinden bağımsız olarak, kâr amacı taşıyan gerçek ve tüzel kişiler tarafından sağlanacak eş finansman katkısı	Projenin toplam uygun maliyetlerinin *en az yüzde ellisi olup,* hiçbir surette azaltılamamaktadır. ➡ *Bu oran bölgenin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi göz önünde bulundurularak artırılabilmektedir.*

Kaynak: DPT, Destek Yönetim Kılavuzu

Uygunluk Kriterleri: Mali destek sağlanacak projelere yönelik "Başvuru sahibi ve ortaklarının uygunluğu", "Proje ve faaliyetlerin uygunluğu" ve "Maliyetlerin uygunluğu" olmak üzere üç temel uygunluk kriteri aranmaktadır.[3]

[2] Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği 08 Kasım 2008 tarihli ve 27048 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

[3] Uygunluk Kriterlerine ilişkin detaylı bilgi için bkz: DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu sf: 26-29.

Proje ve Faaliyetlerin Uygunluğu: Mali destek almaya hak kazanan projeler, küçük ölçekli altyapı projeleri istisna olmak üzere **bir yıllık** uygulama süresini aşamazlar, küçük ölçekli altyapı projeleri için ise, bu süre **azami iki yıl** olarak belirlenebilmektedir.[4]

Önemli Not:

➡ Kalkınma Ajansları tarafından desteklenen projeler, ilgili bölge sınırları dahilinde gerçekleştirilmektedir. Ancak, projenin amaçlarına uygunluğu gerekçelendirildiği durumlarda proje faaliyetlerinin bir kısmı bölge dışında gerçekleştirilebilmektedir. Ancak herhalükarda, proje temel faaliyetleri bölge içerisinde gerçekleştirilmelidir.

Maliyetlerin Uygunluğu: Projede gerçekleştirilecek tüm maliyetler, Ajans tarafından desteğe ilişkin yayımlanan başvuru rehberinin ekinde yer alan proje bütçesi standart formuna göre hazırlanmalıdır.

Ajans tarafından uygulanan destek programlarında bir maliyetin uygun maliyet olarak kabul edilebilmesi için aşağıda sunulan genel koşullara bakılmaktadır.

- Maliyetlerin götürü maliyetlere değil (dolaylı giderler, yolculuk ve gündelik giderleri hariç) gerçek maliyetlere (yani projenin uygulanması sırasında yapılacak fiili maliyetler) dayalı olması,
- Projenin uygulama süresi içinde gerçekleşmesi (nihai denetim maliyetleri hariç),
- Projenin yürütülmesi için gerekli ve gerçekçi mali yönetim prensipleriyle uyumlu olması; maliyet etkinliği yaratması,
- Yararlanıcı veya ortağı tarafından gerçekleştirilmesi,
- Yararlanıcının ya da ortağının hesaplarında ya da muhasebe belgelerinde kayıtlı, tanımlanabilir ve doğrulanabilir olması; orijinal destekleyici belgelerle desteklenmesi gerekmektedir.

Önemli Not:

➡ Proje uygulamalarında ortaya çıkan bütün maliyetler destek kapsamına girmemektedir.

Proje Teklif Çağrısı Dönemi: Teklif çağrısının ilanından son başvuru sunma tarihine kadar olan süreç.

---

[4] Proje ve Faaliyetlerin Uygunluğuna ilişkin detaylı bilgi için bkz: DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu sf: 29-30.

Proje Başvurularının Sunulması ve Kabulü: Destek programlarına sunulacak proje teklifleri için son teslim tarihi ve saati, teklif çağrısı kapsamında ilan edilmektedir. Tüm yazılı belgelerde, Ajansın internet sayfasında ve başvuru rehberlerinde yazılı olarak, bilgilendirme toplantılarında ise sözlü olarak potansiyel başvuru sahipleri konu hakkında bilgilendirilmektedir. İlan edilen tarih ve saatten sonra teslim edilen projeler, Ajans tarafından kesinlikle değerlendirmeye alınmamaktadır.

Teklif çağrısının ilanı ile proje başvurularının son kabul tarihi arasındaki süre **kırk beş günden** az ve **doksan günden** fazla olamamaktadır.

Ayrıntılı bilgi için:

İlgili Kalkınma Ajanslarının internet adresleri

DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu

8 Kasım 2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği"

www.dpt.gov.tr

5.1.1.2. Doğrudan Faaliyet Desteği

Doğrudan finansman desteği, esas itibarıyla Ajansın proje teklif çağrısı yöntemiyle kullandırdığı desteklerden oluşmaktadır. Ancak Ajans istisnai olarak,

- Proje teklif çağrısı yapmaksızın ve proje hazırlığı konusundaki yükümlülüklerden bazılarını hafifletmek ve,
- Proje destek sürecini hızlandırmak amacıyla,

doğrudan faaliyet desteği (DFD) şeklinde de destek sağlayabilmektedir. DFD istisnai bir destek olup, bu destek türünde proje teklif çağrısı usulü uygulanmamaktadır.

Destek İçin Ayrılacak Toplam Bütçe: Doğrudan Faaliyet Desteği için ayrılabilecek toplam yıllık tutar, Ajansın yıllık gider bütçesinin *yüzde ikisini* geçememektedir. Bu oran, proje teklif çağrılarından kaynak artması durumunda, Genel Sekreterin teklifi ve Yönetim Kurulu onayı ile *yüzde dörde* kadar çıkarılabilmektedir.

Her Bir Doğrudan Faaliyet Desteğinin Bütçesi: Her bir faaliyet için sağlanabilecek azami destek miktarı, her yıl Kamu İhale Mevzuatına göre Büyükşehir Belediyesi sınırları dahilinde bulunan idareler için belirlenen, doğrudan temin usulüne göre yapılan satın almaların üst sınırının iki katından fazla ve yarısından az olamamaktadır.

Eş Finansman: Doğrudan faaliyet desteklerinde yararlanıcının eş finansmanı zorunlu olmamakla birlikte eş finansman öngören faaliyet teklifleri öncelikli olarak desteklenmektedir.

Uygunluk Kriterleri: Doğrudan faaliyet desteği kapsamında desteklenecek faaliyetlere yönelik "Başvuru Sahibi ve Ortaklarının Uygunluğu", "Faaliyetlerin Uygunluğu" ve "Maliyetlerin Uygunluğu" olmak üzere üç temel uygunluk kriteri aranmaktadır. Doğrudan faaliyet desteğinden yararlanacak bir faaliyetin üç temel uygunluk kriterini eksiksiz olarak yerine getirmesi zorunluluk taşımaktadır.

Söz konusu destekten sadece;

- Yerel yönetimler,
- Üniversiteler,
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları,
- Sivil toplum kuruluşları,
- Birlikler ve kooperatifler yararlanabilmektedir.

Önemli Not:

➡ Ortaklar da başvuru sahibi ile aynı kriterleri taşımalıdır.

Söz konusu destek kapsamında Ajans, bölgenin kalkınması için belirlenmiş olan stratejik öncelikler doğrultusunda tanımlanan faaliyetlere destek vermekte olup, aşağıda sunulan alanlarda **destek sağlanmaktadır.**

- Bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına,
- Bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınmasına,
- Kritik öneme sahip araştırma ve planlama çalışmalarına,

- Bölgenin yenilikçilik ve girişimcilik kapasitesini geliştirmeye yönelik iş geliştirme merkezleri, teknoloji geliştirme merkezleri, teknoparklar gibi kuruluşların ve bunların tesislerinin kurulması amacıyla yapılacak fizibilite benzeri ön çalışmalar gibi bölge için önemli olabilecek stratejik eylemlerin başlatılmasına ve gerçekleştirilmesine,
- Büyük hacimli yatırım kararlarına kısa vadede etki edilmesi ve yönlendirilmesine,

katkı sağlayacak faaliyetler.

Ayrıntılı bilgi için:

İlgili Kalkınma Ajanslarının internet adresleri

DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu

8 Kasım 2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği"

www.dpt.gov.tr

5.1.1.3. Güdümlü Proje Desteği

Söz konusu desteğin amacı, bölgesel gelişmenin hızlandırılması, bölgenin rekabet edebilirliğinin güçlendirilmesi ve bölgedeki iş ortamının iyileştirilmesi açısından önem taşıyan projelerin, Ajansın öncülüğünde ve koordinasyonunda gerçekleştirilmesidir.

Bu projelerde, bölge plan ve stratejilerine uygun **sektörel ihtisaslaşmalar** özendirilmektedir. Bu desteği diğer mali destek yöntemlerinden farklı kılan esas unsur, **Ajansın öncülüğü** ile başlatılmış olmasıdır. Projeler, Ajansın öncülüğünde geliştirilmekte olup, Ajans, ilk fikri oluşturma aşamasından itibaren genel çerçevesini ortaya koymuş olduğu projeyi uygulayacak muhtemel aktörleri belirlemek için gerekli koordinasyonu yürütmektedir.

Bu kapsamda Ajans, çalışma programında açıkça belirtmek kaydıyla, **bölge planlarında ya da saha çalışmaları sonucunda belirlenen alanlar için** bölgedeki girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirecek nitelikteki iş geliştirme merkezleri, teknoparklar, teknoloji geliştirme merkezleri ve işletmelerin ortak kullanımına açık fuar, ticaret merkezi, sergi salonu, laboratuar ve atölye gibi büyük bütçeli altyapı ve/veya işletme desteklerini içeren projelere, **proje teklif çağrısı yöntemi uygulamadan** doğrudan mali ve teknik destek sağlayabilmektedir.

Destek İçin Ayrılacak Toplam Bütçe: Ayrılabilecek toplam yıllık tutar ile bu tür desteklerin nitelikleri, usulleri, esasları ve destek miktarları, Ajansın yıllık çalışma programında belirlenmektedir. Güdümlü proje desteği kapsamındaki projelere sağlanacak mali destekler küçük ölçekli altyapı projeleri için Ajans bütçesinden ayrılan kaynaktan karşılanmaktadır. Ajans tarafından küçük ölçekli altyapı projelerine verilecek mali destek toplamı ise, Ajansın yıllık gider bütçesinin en fazla **yüzde yirmisidir.**

Eş Finansman: Ajans, proje başına *en fazla yüzde doksan* oranında mali destek sağlayabilmekte olup, bu oran projenin hayata geçirilmesinde proje uygulayıcısı ve ortak olarak rol alacak kurum ve kuruluşlarla Ajans arasında imzalanacak sözleşmede belirlenmektedir. Kalan kısım, söz konusu kurum ve kuruluşlar tarafından karşılanmaktadır.

Uygunluk Kriterleri: Güdümlü proje desteği kapsamında desteklenecek faaliyetlere yönelik "Proje uygulayıcısı ve Ortaklarının Uygunluğu", "Faaliyetlerin Uygunluğu" ve "Maliyetlerin Uygunluğu" olmak üzere üç temel uygunluk kriteri aranmaktadır.

Söz konusu destek kapsamında gerçekleştirilecek bir projenin üç temel uygunluk kriterini eksiksiz olarak yerine getirmesi zorunludur.

Güdümlü proje desteklerinde, projelerin paydaşlar tarafından sahiplenilmesi ve uygulama sürecinde etkinliğin artırılması amacıyla, **kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği** teşvik edilmektedir. Güdümlü proje desteklerinde sadece;

- Yerel yönetimler ve mahalli idare birlikleri,
- Üniversiteler, meslek okulları, araştırma enstitüleri,
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları,
- Organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri ve küçük sanayi siteleri,
- Sivil toplum kuruluşları,

proje uygulayıcısı olabilmektedir.

Önemli Not:

➡ Güdümlü projenin yürütülmesinde, aynı anda birden fazla kurum ve kuruluş rol alabilmekte olup, söz konusu durumda kurum ve kuruluşlardan biri projenin uygulayıcısı olarak tayin edilmektedir. Diğer kurum ve kuruluşlar ise, proje uygulayıcısının ortağı olmaktadır.

Söz konusu destek kapsamında, bölgesel gelişmeyi hızlandıracak ve bölge planlarında ya da saha çalışmaları sonucunda belirlenen alanlar için bölgedeki girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirecek nitelikteki;

- İş geliştirme merkezleri, teknoparklar ve teknoloji geliştirme merkezleri kurulması,
- İşletmelerin ortak kullanımına açık fuar, ticaret merkezi, sergi salonu, laboratuar ve atölyelerin yapılması,
- İşletme destekleri faaliyetlerinin yürütülmesi,

faaliyetleri desteklenmektedir.

Bu faaliyet alanları dışında herhangi bir alanda güdümlü proje desteği sağlanamamakta olup, Ajans tarafından bu kapsamda sağlanacak destekler temelde Ajansın faaliyet gösterdiği bölge sınırları dahilinde sağlanmaktadır.

Uygulama Süresi: Uygulama süresi iki yılı geçememektedir.

Sürenin Uzatılmasına İlişkin Durum: Proje uygulayıcısı kurum, projenin uygulamasını zorlaştıracak veya geciktirecek her durum hakkında Ajansı hemen bilgilendirmelidir. Eğer sürenin uzatılması ihtiyacı doğmuşsa, proje uygulama süresinin bitiş tarihinden en geç bir ay öncesine kadar proje uygulama süresinin uzatılması talebinde bulunulmalıdır. Talebin değerlendirilmesi için gerekli her türlü destekleyici kanıt, taleple beraber sunulmalıdır. Sözleşme süresinin uzatılmasına Yönetim Kurulu tarafından karar verilmektedir. Ancak hiçbir koşulda, **sözleşme süresi bir yıldan fazla uzatılamamaktadır.**

Ayrıntılı bilgi için:

İlgili Kalkınma Ajanslarının internet adresleri

DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu

8 Kasım 2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği"

www.dpt.gov.tr

5.1.2. Faiz Desteği

Kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin, Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır.

5.1.3. Faizsiz Kredi Desteği

Ajans tarafından kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesini ve **"Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği"** ve **"DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu"**nda belirtilen usul ve esaslar dahilinde Ajans tarafından sağlanan mali desteğin faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenmesine imkan veren karşılıksız yardımdır.

Önemli Not:

- İlgili aracı kuruluş, faiz desteği ve faizsiz kredi desteği uygulamalarında, Ajansın anlaşmalı olduğu kurum ve kuruluşlardır.

Faiz Desteği ve Faizsiz Kredi Desteği Bütçesi: Faiz desteği ve faizsiz kredi desteği uygulamalarının toplam yıllık tutarı, Ajansın başlangıç gider bütçesinin **yüzde on beşini** geçememektedir. Ancak bu oran, DPT Müsteşarlığının onayı ile **yüzde yirmi beşe** kadar artırılabilmektedir. Faiz desteği ile desteklenmesi öngörülen **her bir projeye verilecek azami destek miktarı**, o yıl için faiz desteğine ayrılan toplam ödeneğin **yüzde beşini** geçememektedir. Faiz desteği ve faizsiz kredi desteğine ne kadar bütçe ayrılacağı ve destek alanları, Ajansın çalışma programında ayrıntılı bir şekilde belirtilmekte, bu programlar çalışma programına uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

Geri Ödeme Süreleri: Faizsiz kredi desteği programlarında, yararlanıcıya sözleşme tarihinden itibaren **en az üç ay** geri ödemesiz dönem tanınır ve geri ödeme işlemleri, sözleşme tarihinden itibaren **en fazla dört yıl içinde** tamamlanır.

Faiz desteği programlarında ise, verilecek faiz desteğinin vadesi, Ajans ile ilgili aracı kuruluş arasında yapılacak protokol hükümleri çerçevesinde belirlenmektedir. Bu sürenin başlangıcı,

yararlanıcının aracı finans kuruluşu nezdindeki kredi hesabına aracı finans kuruluşu ile Ajans ya da aracı kamu kuruluşu arasında imzalanacak protokol kapsamında kullandırılacak olan kredi tutarının borç kaydedildiği tarihtir. Faiz desteği programlarında, yararlanıcı ile aracı finans kuruluşu arasında yapılacak sözleşme hükümlerine göre kredinin geri ödeme süreleri belirlenmektedir.

Ayrıntılı bilgi için:

İlgili Kalkınma Ajanslarının internet adresleri

DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu

8 Kasım 2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği"

www.dpt.gov.tr

5.2. Teknik Destek

Ajans tarafından sağlanacak teknik desteğin amacı, bölgedeki yerel aktörlerin bölgesel kalkınma açısından önem arz eden fakat kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sorun ile karşılaşılan çalışmalarına destek vermektir. Ajans tarafından sağlanacak teknik destek; **Ajans tarafından yayınlanan herhangi bir proje teklif çağrısı ile ilişkilendirilmemek koşuluyla;**

- Yerel yönetimlerin başta planlama çalışmaları ile bölge plan ve programlarını uygulayıcı veya yerel kalkınma kapasitesini artırıcı faaliyetlerini,

- Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ve bölgedeki sivil toplum kuruluşlarının yerel ve bölgesel kalkınmaya katkıda bulunabilecek çalışmalarını kapsamak zorundadır.

Şekil 2. Teknik Destek Türleri

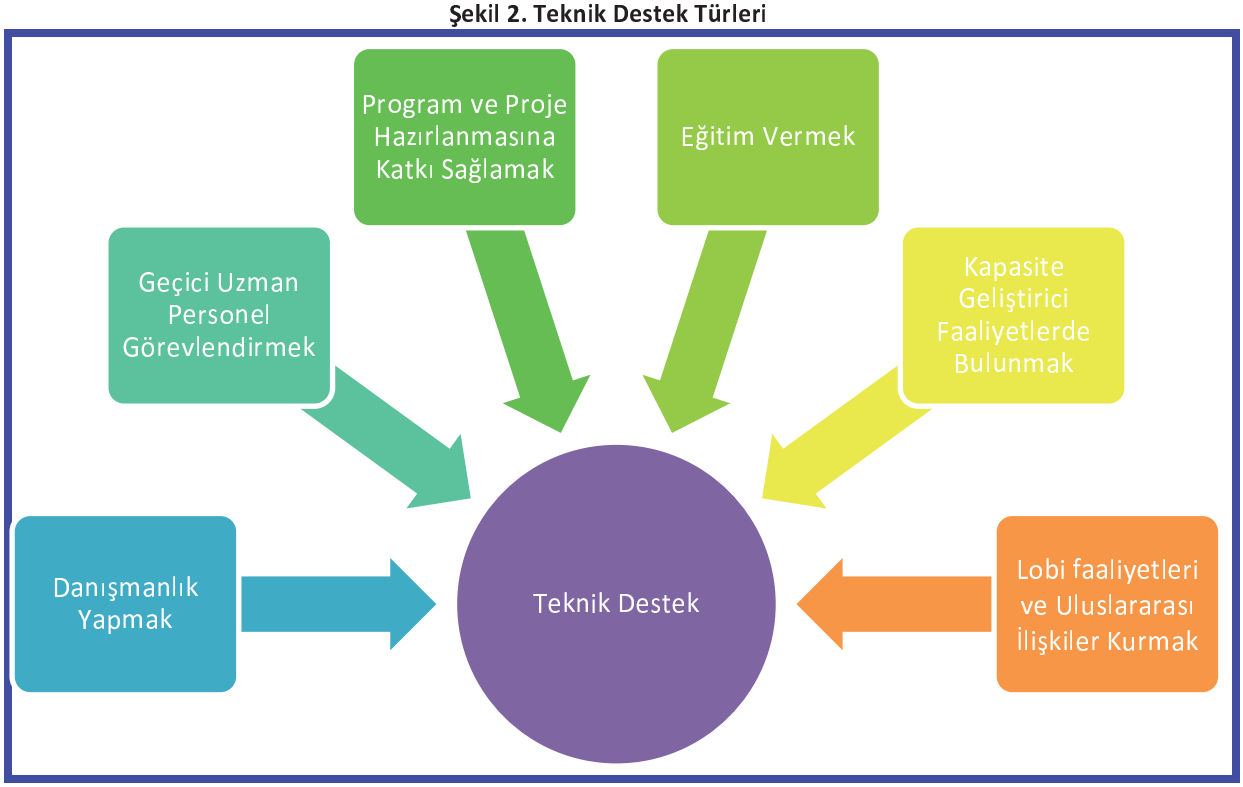

Önemli Not:

- Ajans aynı proje veya faaliyet için, **mali destek veya teknik destekten** sadece **birini** sağlayabilmektedir. Ancak, girişimcilik ve yenilikçilik altyapısını geliştirme amaçlı güdümlü projeler için bu hüküm **uygulanmamaktadır.**

Teknik Destek İçin Ayrılacak Toplam Bütçe: Ayrılabilecek toplam yıllık tutar, Ajansın yıllık gider bütçesinin **yüzde ikisini** geçememektedir.

Her Bir Teknik Destek Faaliyeti Bütçesi: Teknik destek kapsamında yararlanıcı kuruluşa herhangi bir doğrudan mali destek verilmemektedir. Ajans bu destekleri mevcut bütçe ve personel imkanları çerçevesinde temelde kendi personeli eliyle sağlamakta olup, zorunlu hallerde teknik destek, hizmet alımı yoluyla sağlanabilmektedir.

Önemli Notlar:

- Teknik desteklerin hizmet alımı yoluyla sağlanmasına, Ajans personelinin iş yoğunluğu ve sağlanacak desteğin niteliği göz önünde bulundurularak Genel Sekreter tarafından karar verilmektedir. Teknik desteğin **hizmet alımı** yoluyla sağlanması durumunda; her bir teknik desteğin Ajansa **toplam maliyeti 15.000 TL**'yi aşamamaktadır.

- Aynı yararlanıcıya **bir yılda toplam iki haftadan** fazla süreyle geçici uzman personel görevlendirilememektedir. Yararlanıcı kurumun söz konusu desteğin sağlanması süresince ve doğrudan destek nedeniyle gelir elde etmesi mümkün değildir. Yararlanıcının bu hükme rağmen, böyle bir gelir elde ettiğinin tespiti durumunda, ilgili gelir Ajansa aktarılmakta olup, söz konusu durum yapılacak sözleşmede belirtilmektedir.

Eş Finansman: Teknik destek faaliyetlerinde, destekten yararlanan kuruluştan herhangi bir nakdi katkı talep edilmemektedir. Ancak teknik destek faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli çalışma materyalleri ile eğitim, çalıştay vb. çalışmaların organizasyonuna ait harcamalar ve gereklilikler yararlanıcı veya ortağı tarafından sağlanmaktadır. Yararlanıcı kuruluşun veya ortağının teknik desteğin gerçekleştirilmesinde sağlayacağı bu tür ayni katkıların başvuru formunda belirtilmesi gerekmektedir. Ajans tarafından sağlanacak teknik destek, sadece **uzman teminini ve uzmanların yol ve konaklama giderlerini** kapsamaktadır.

Uygunluk Kriterleri: Ajans tarafından destek sağlanacak başvurularda "Başvuru Sahibi ve Ortaklarının Uygunluğu", "Teknik Destek Sağlanacak Faaliyetlerin Uygunluğu" ve "Maliyetlerin Uygunluğu" olmak üzere üç temel uygunluk kriteri aranmaktadır.

Teknik destekten yararlanacak bir projenin üç temel uygunluk kriterini eksiksiz olarak yerine getirmesi zorunludur.

Ayrıntılı bilgi için:

İlgili Kalkınma Ajanslarının internet adresleri

DPT Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu

8 Kasım 2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği"

www.dpt.gov.tr

Tablo 18. Ajans Desteklerine İlişkin Özet Bilgi

Destek Adı	Destek Konusu	Toplam Yıllık Ödenek Tavanı	Proje Başına Destek Oranı	Proje Başına Azami Destek Miktarı	Uygulama Süresi	Ajansın Destekleri Ödeyeceği Yer	Teklif Çağrısı Yöntemi
Doğrudan Finansman Desteği (Proje Teklif Çağrısı)	Küçük Ölçekli Altyapı Projesi	Yıllık gider bütçesinin en fazla %20'si.	En az %25, en fazla %50. Bu oran %75'e kadar artırılabilir.	Yıllık ödenek tavanının en fazla %25'i	En fazla 2 yıl	Yararlanıcı Hesabı	Var
	KOBİ Projesi	-	En fazla %50. Bu oran artırılamaz.	Başvuru Rehberlerinde belirtilir.	En fazla 1 yıl	Yararlanıcı Hesabı	Var
	Diğer	-	Proje uygun maliyetlerinin en fazla %75'i. Ancak bu oran %90'a kadar artırılabilir.	Başvuru Rehberlerinde belirtilir.	En fazla 1 yıl	Yararlanıcı Hesabı	Var
Doğrudan Faaliyet Desteği	Acil tedbirler, acil nitelikli stratejik eylemler, bunlarla ilgili fizibilite, plan, araştırma çalışmaları, acil nitelikli yatırım promosyon çalışmaları	Ajansın yıllık gider bütçesinin %2'si. Bu oran %4'e kadar artırılabilir.	-	Kamu ihale mevzuatı "Doğrudan Temin" usulü limitinin en fazla iki katı	En fazla 3 ay	Yararlanıcı Hesabı	Yok
Güdümlü Proje Desteği	Girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesini geliştirecek büyük bütçeli tesis, altyapı, işletme destekleri	Küçük Ölçekli Altyapı Proje tavanı içinde	En fazla %90. Bu oran artırılamaz.	Çalışma programında belirlenir	En fazla 2 yıl	Yararlanıcı Hesabı	Yok
Faiz Desteği	KOBİ ve Kar Amaçlı Kuruluş Projeleri	Yıllık gider bütçesinin en fazla %15'i. Ancak bu oran %25'e kadar artırılabilir.	En fazla %50. Bu oran artırılamaz.	Faiz desteği ödeneğinin %5'i.	En fazla 1 yıl	İlgili aracı kuruluş hesabı	Var
Faizsiz Kredi Desteği	KOBİ ve Kar Amaçlı Kuruluş Projeleri		En fazla %50. Bu oran artırılamaz.	Faiz desteği ödeneğinin %5'i.	En fazla 1 yıl	İlgili aracı kuruluş hesabı	Var

Kaynak: Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği Ek-1

6. AVRUPA BİRLİĞİ DESTEKLERİ

Ülkemiz Avrupa Birliğine üyelik sürecindeki bir ülke olarak, AB tarafından aday ülkelere verilen desteklerden faydalanabilmektedir. **AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programları Hibe Programı Uygulama Mekanizması** ve **Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı,** bilgi amacıyla hazırlanan bu dokümanın "Kurum/Kuruluşlar Tarafından KOBİ'lere ve Diğer Yararlanıcılara Sağlanan Destekler" başlıklı 3. bölümünde; **AB Katılım Öncesi Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) ise "**Tarımsal Destekler" başlıklı 4. bölümünde ele alındığı için, bu bölümde sadece **AB Katılım Öncesi Mali Yardım (IPA)** anlatılacaktır.

AB Katılım Öncesi Mali Yardımı (IPA)

Avrupa Komisyonu, 2007–2013 yılları arasında aday ülkelere yapacağı mali yardımların çerçevesini belirlemek üzere yeni bir düzenlemeye giderek daha önceden farklı programlar altında yürütülen mali yardımları, Katılım Öncesi Mali Araç (IPA) başlıklı tek bir program altında düzenlenmiştir. Söz konusu yeni düzenleme ile AB, aday ülkeleri tam üyeliğe hazırlamayı amaçlamaktadır.

AB'nin ülkemize yaptığı mali yardımlar çerçevesinde yürütülen **projelerin programlanması** konusunda Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS) ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT); **ihale edilmesi, sözleşmeye bağlanması ve yürütülmesi** konusunda ise Hazine'ye bağlı bir birim olarak faaliyet gösteren **Merkezi Finans ve İhale Birimi** görev yapmaktadır.

IPA'nın beş bileşeni bulunmaktadır. Bunlar;

(1) Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi: Bu bileşenle, AB müktesebatının benimsenmesi, politik ve ekonomik kriterlerin yerine getirilebilmesi amacıyla kurumların kapasitelerinin artırılması, ilgili birimler arasında koordinasyon ve işbirliğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

(2) Bölgesel ve Sınır Ötesi İş birliği: Bu bileşen altında, Avrupa'nın iç sınırları arasındaki işbirliği kastedilmekte olup, AB ülkelerinin 3. ülkelerle olan sınır ilişkileri ise kapsam dışında tutulmaktadır. Çeşitli projeler aracılığı ile AB'nin sınırdaş ülkeleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi, sınır bölgelerinde istikrarlı ve sürdürülebilir ekonomik ile sosyal kalkınmanın sağlanması, çevre, halk sağlığı ve organize

suç örgütlerine karşı mücadele konusunda işbirliği yapılması, etkin ve güvenli sınırlar oluşturulması amaçlanmaktadır.

(3) Bölgesel Kalkınma: Bu bileşen ile aday ülkelerin, bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklılıklarını gidererek özellikle ulaştırma ile çevre alanında projeler geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

(4) İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi: Bu bileşenle, aday ülkeleri Avrupa İstihdam Stratejisi ve Lizbon Stratejisi kapsamında Avrupa Sosyal Fonuna hazırlamak, bu amaçla uygun yapılar ile sistemleri kurmak amaçlanmakta olup, tüm bu çalışmalarda Topluluğun istihdam, kadın–erkek eşitliği, sosyal içerme ve eğitim alanındaki ilkelerinin gözetilmesi öngörülmektedir. Bu bileşen altında finanse edilebilecek faaliyetler,

- İşgücü piyasası kurumlarının modernize edilmesi; istihdam piyasasına erişimin artırılması, aktif ve koruyucu politika önlemleri ile kadınların işgücüne katılımının teşvik edilmesi,
- İstihdamın artırılmasına yönelik faaliyetler
- Genç işsizliğinin azaltılmasına yönelik önlemler
- Hayat boyu öğrenme, girişimciliğin geliştirilmesi ve yeniden yapılanma çerçevesinde hizmet sektörüne destek sağlamak yolu ile çalışanların ve işletmelerin uyum yeteneklerini artırılması,
- Dezavantajlı kişilerin/grupların sosyal bütünleşmelerinin sağlanması ve işgücüne katılımda ayrımcılığın önlenmesi,
- İstihdam ve sosyal bütünleşme alanında işbirliğinin ve bilgi ağlarının geliştirilmesi,
- Eğitimde reformu ve yüksek katılımı teşvik ederek insan kaynaklarına yapılan yatırımın artırılması,
- İstihdam ve sosyal alanda, kamu idarelerinin, kamu hizmetlerinin, sosyal ortakların ve sivil toplum örgütlerinin kuvvetlendirilmesi ve idari kapasitelerinin artırılmasıdır.

(5) Kırsal Kalkınma: Bu bileşen altında, tarımsal işletmelere destek verilmesi, tarımsal mamullerin işlenmesi/pazarlanması, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve üretici birliklerine teknik destek verilmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 3. IPA Katılım Öncesi Yardım Aracı Bileşenleri Kapsamındaki Konular

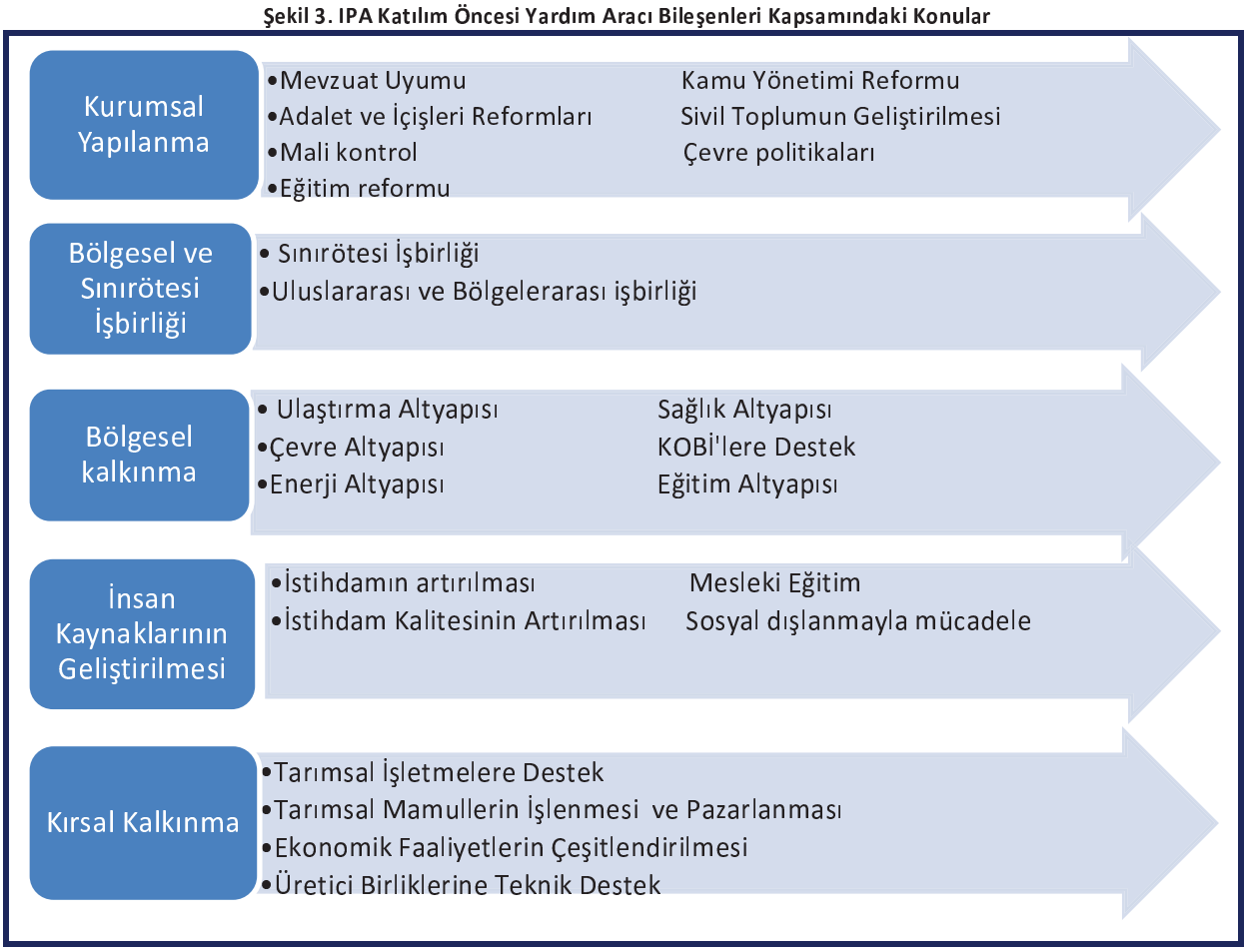

Kaynak: Kaya, 2007.

Yeni dönemde programlamaya ilişkin sorumluluklar, program otoritesi olarak atanan Bakanlıklara devredilmiş olup, "**Bölgesel Rekabet Edebilirlik"** alanında **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, "Çevre"** alanında **Çevre ve Orman Bakanlığı, "Ulaştırma"** alanında **Ulaştırma Bakanlığı** ile **"İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi"** alanında **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı** sorumlu bakanlıklar olarak belirlenmiştir. Uygulamaya ilişkin olarak kurulması gereken birimler içinse bir geçiş dönemi öngörülmekte ve bu süreçte MFİB'inin söz konusu görevi yürütmeye devam etmesi, ilgili bakanlıkların kurulacak olan birimlerine yeterli kapasite oluşturulduktan sonra bir yetki devri yapılması planlanmaktadır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Katılım Öncesi Mali Yardım – IPA).

KAYNAKÇA

Akgemci, T., KOBİ'lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) , Haziran 2001.

Kobitek.com, KOBİ Nedir?, http://www.kobitek.com/makale.php?id=70, 20.09.2010.

Kobilerim.com, Bilgi Bankası, http://www.kobilerim.com/detay.asp?blogno=313, 20.09.2010.

KOSGEB, KOBİ'ler İçin Yeni Dönem, KOSGEB den Yeni Destekler, http://www.kosgeb.gov. tr/Pages/UI/Haberler.aspx?ref=142.

KOSGEB, KOBİ Proje Destek Programı, http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=3, 10.08.2010.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, KOBİ Proje Destek Programı Uygulama Esasları.

KOSGEB, Genel Destek Programı, http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=7, 10.08.2010.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Genel Destek Programı Uygulama Esasları.

KOSGEB, Girişimcilik Proje Destek Programı, http://www.kosgeb.gov. tr/ Pages/ UI/ Destekler. aspx? ref=8, 10.08.2010.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Girişimcilik Destek Programı Uygulama Esasları.

KOSGEB, Ar-Ge, İnovasyon, Endüstriyel Uygulama Destek Programı, http://www. kosgeb. gov.tr/ Pages/UI/Destekler.aspx?ref=6, 10.08.2010.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Araştırma-Geliştirme İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı Uygulama Esasları.

KOSGEB, Tematik Proje Destek Programı, http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Destekler.aspx?ref=4, 10.08.2010.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Tematik Proje Destek Programı Uygulama Esasları.

KOSGEB, İş Birliği-Güç Birliği Proje Destek Programı,http://www.kosgeb. gov.tr/ Pages/ UI/ Destekler . aspx?ref=5, 10.08.2010.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, İş Birliği – Güç Birliği Destek Programı Uygulama Esasları.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı, http://www.sanayi.gov.tr/Pages.aspx?pageID=541&lng=tr, 26.09.2010.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Teknogirişim Sermayesi Desteği, http://sagm. sanayi. gov. tr/Service Details.aspx?dataID=217), 26.09.2010.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Dışında KOBİ'lere Verilen Destekler, http://www.sanayi.gov.tr/Files/Attachments/OtherFiles/kobi-destekler-disaridan-0706 201 019 02 4 2.pdf, 10.08.2010.

TTGV, Desteklerimiz, http://www.ttgv.org.tr, 26.09.2010.

TTGV, Teknoloji Geliştirme Projeleri Desteği, http://www.ttgv.org.tr/tr/genel-bilgi, 26.09.2010.

TTGV, TTGV ve Teknoloji Geliştirme Projeleri Hakkında Bilgi Mart 2009, http://www.ttgv.org.tr/content/ docs/att1-ttgv-ve-ar-ge-destegi-hakkinda-bilgi-.pdf.

TTGV, Ticarileşme Proje Desteği, http://www.ttgv.org.tr/tr/ticarilestirme-projeleri-destegi, 26.09.2010.

TTGV, İleri Teknoloji Projeleri Desteği, http://www.ttgv.org.tr/tr/ileri-teknoloji-projeleri-destegi, 26.09.2010.

TTGV, Çevre Teknolojileri Desteği, http://www.ttgv.org.tr/tr/cevre-teknolojileri, 26.09.2010.

TTGV, Enerji Verimliliği Desteği, http://www.ttgv.org.tr/tr/enerji-verimliligi, 26.09.2010.

TTGV, Yenilenebilir Enerji Desteği, http://www.ttgv.org.tr/tr/yenilenebilir-enerji, 26.09.2010.

TÜBİTAK, TÜBİTAK KOBİ AR-GE Başlangıç Destek Programı, http://www.tubitak.gov.tr/ home.do?sid=696&pid=478, 01.10.2010.

TÜBİTAK KOBİ AR-GE Başlangıç Destek Programı Uygulama Esasları, http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files//TEYDEB/1507/basvuru/1507_Uygulama_Esaslari.pdf, 01.10.2010.

TÜBİTAK, Kamu Araştırmaları Grubu – KAMAG, http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files//ARDEB//kamag//Ardeb1007/1007ProgramiRehberi_kamag.pdf, 01.10.2010.
TÜBİTAK, Destekler, http://www.tubitak.gov.tr/home.do?ot=1&sid=337, 01.10.2010.

DTP, AB Destekli Bölgesel Kalkınma Programları Hibe Programı Uygulama Mekanizması, http://www.dpt.gov.tr/bgyu/abbp/Hibe/hibe_mekanizma.html#5nkpte, 26.09.2010.

Avrupa İşletmeler Ağı Anatolia, Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı (RYP) Oluşum Süreci http://www.een.kosgeb.gov.tr/hakkimizda1.aspx, 26.09.2010.

TÜBİTAK, Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Programı (RYP) (Competitiveness and Innovatıon Framework Programme-CIP) 2007 – 2013., Temmuz 2006.

Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (TÜGEM), Tarımsal Destekler, http://www.tugem.gov.tr/ContentViewer.aspx?ContentId=23, 26.09.2010.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü, KKYDP 5. Etap İl Öncelikleri Konuları, http://www.tedgem.gov.tr/kkydp_genel.htm, 26.09.2010.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Uygulama Rehberi (Ekonomik Yatırımlar ve Toplu Basınçlı Sulama Sistemi Yatırımları için) (V. Etap), 26.09.2010.

Fatih Feramuz YILDIZ, AB Katılım Öncesi Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) Kapsamında Türk Tarımındaki Dönüşüm Süreci, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Türk Tarım Dergisi, Sayı: 167, s.20-28, 2006, Ankara.

IPARD Hibe Programı, Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni İçin Hazırlanan Kırsal Kalkınma Programı, http://www.ipard.com.tr/ipard.html, 26.09.2010.

Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Kalkınma Ajansları Destek Yönetimi Kılavuzu, 2009, Ankara.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Katılım Öncesi Mali Yardım – IPA, http://ab.calisma.gov.tr/web/Kat%C4%B1l%C4%B1m%C3%96ncesiMaliYard%C4%B1mIPA/tabid/172/Default.aspx, 12.10.2010.

Kaya, Ferudun, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) Kapsamında Ab Mali Yardım Programları ve Yapısal Fonlarının Türkiye İş Kurumu Hizmetlerinin Etkinleştirilmesindeki Rolü, 2007, Ankara.

08.02.2006 tarih ve 26074 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, "Hayvancılıkta %100 Faiz İndirimli (0 Faizli) Kredi Uygulaması Başlatılmıştır", http://www.tarim.gov.tr/Duyurular,haber_Detayli_Gosterim.html?NewsID=1197, 31.12.2010.